2014

СОЦИАЛНО ИКОНОМИЧЕСКИ ПРОФИЛ ЗА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА КОПРИВЩИЦА за целите на изготвяне на ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020

Агенция СТРАТЕГМА ООД

Социално икономическият анализ за територията на община Копривщица *е изготвен от екип на „Агенция СТРАТЕГМА" ООД в изпълнение на договор № Д-103/ 12.11.2014 г. за изпълнение на поръчка с предмет:* ***„Подпомагане процеса на ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Челопеч и община Копривщица"*** *по проект:* ***„Подпомагане процеса на ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в Община Челопеч и Община Копривщица"***

Заключенията и тълкуванията, които се съдържат в настоящия документ, представляват експертното мнение на експертите на „Агенция СТРАТЕГМА" ООД и по никакъв начин не следва да се приемат като становище или официална позиция на Общинска администрация Копривщица.

Съдържание

I. ВЪВЕДЕНИЕ 6

1. Общи положения 6

II. АНАЛИЗ НА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ НА ОБЩИНА КОПРИВЩИЦА 9

1. Оценка на географското положение и природните ресурси на община Копривщица като фактор за развитие 9
2. Териториална структура на община Копривщица 14
3. Състояние на икономиката на община Копривщица 15
4. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси 29
5. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията на община Копривщица 47
6. Екологично състояние и рискове 54
7. Административен капацитет, междуинституционална координация и съгласуваност на политиките 58
8. SWOT – анализ 69

Списък на използваните съкращения

БВП	Брутен вътрешен продукт
БДС	Брутна добавена стойност
ДФЗ	Държавен фонд земеделие
ЕИСУРР	Единна информационна система за управление на регионалното развитие
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЕСФ	Европейски социален фонд
ЕФР	Европейски фонд за рибарство
ЕФРР	Европейския фонд за регионално развитие
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЗРР (2004)	Закон за регионалното развитие, приет 2004 г., отменен
ЗРР (2008)	Закон за регионалното развитие, приет 2008 г., действащ
ЗЗ	Защитени зони
КФ	Кохезионен фонд
НСРР	Национална стратегия за регионално развитие
ОПАК	ОП „Административен капацитет" 2007-2013
ОПОС	ОП „Околна среда" 2007-2013
ОПР	Общински план за развитие
ОПРКБИ	ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" 2007-2013
ОПРР	ОП „Регионално развитие" 2007-2013
ОПРСР	Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство" 2007-2013
ОПРЧР	ОП „Развитие на човешките ресурси" 2007-2013
ОПТ	ОП „Транспорт" 2007-2013
ОПТП	ОП „Техническа помощ" 2007-2013
ОПР	Общински план за развитие
ОПУ	Областно пътно управление
ОСР	Областна стратегия за развитие
ПРСР	Програма за развитие на селските райони 2007-2013
РПР	Регионален план за развитие
РЦВ	Райони за целенасочено въздействие
РЦП	Райони за целенасочена подкрепа

СЗР	Северозападен район от ниво 2
СИР	Североизточен район от ниво 2
СР	Съвет за развитие при Министерския съвет
СЦР	Северен централен район от ниво 2
ЮЗР	Югозападен район от ниво 2
ЮИР	Югоизточен район от ниво 2
ЮЦР	Южен централен район от ниво 2

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. Общи положения

Планът за развитие на община Копривщица за периода 2014 – 2020 г. е средносрочен рамков документ, определящ целите и приоритетите на регионалната политика за община Копривщица.

Планът за развитие на община Копривщица за периода 2014 – 2020 г.[ОПР] е изготвен във връзка с разпоредбите на чл. 9 и чл.13 на **Закона за регионалното развитие**[1] [ЗРР (28.03.2014)], както и на чл. 34, 35, 36 и Глава четвърта на **Правилника за прилагане на Закона за регионално развитие**[2][ППЗРР].

При изготвянето на Плана за развитие на община Копривщица за периода 2014 – 2020 г. са следвани изискванията на **Методическите указания за разработване на** Национална стратегия за регионално развитие на Република България (2012 г. – 2022 г.), регионални планове за развитие на районите от ниво 2 (2014 - 2020), областни стратегии за развитие (2014 г. – 2020 г.)**, общински планове за развитие (2014 г. – 2020 г.)**[3].

Времевият хоризонт на ОПР е седем годишен – от 2014 г. до 2020 г., като съвпада с периода на действие на стратегическите документи от по-високо ниво в системата на регионалното развитие.

Планът за развитие на община Копривщица за периода 2014 г. – 2020 г. е изготвен в съответствие с изводите на изготвения анализ на социално-икономическото развитие на общината. Стратегическата част на плана е съобразена с предвижданията на съответните документи от по-висок порядък от системата за стратегическо планиране на регионалното развитие:

[1] Обн., ДВ, бр. 50 от 30.05.2008 г., в сила от 31.08.2008 г., доп., бр. 47 от 23.06.2009 г., в сила от 23.06.2009 г., изм., бр. 82 от 16.10.2009 г., в сила от 16.10.2009 г., бр. 93 от 24.11.2009 г., в сила от 25.12.2009 г.
2Приет с ПМС № 216 от 2.09.2008 г., обн., ДВ, бр. 80 от 12.09.2008 г., в сила от 31.08.2008 г., изм., бр. 93 от 24.11.2009 г., в сила от 24.11.2009 г., бр. 5 от 19.01.2010 г., бр. 97 от 8.11.2013 г.
Зодобрени със Заповед № РД-02-14- 2402/22.11.2011 г. на Министъра на регионалното развитие и благоустройството

- Областна стратегия за развитие на област Софийска за периода 2014 г. – 2020 г.[4];
- Регионален план за развитие на Югозападен район за периода 2014 г. - 2020 г.[5]
- Националната стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012 г. – 2022 г.[6]
- Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013 г. - 2025 г.[7]

Планът отчита целите и приоритетите на Националната програма за развитие „България 2020", както и на Стратегията „Европа 2020". В процеса на разработване са отчетени и хоризонталните приоритети на регионалната политика – устойчиво развитие, равни възможности и социално включване.

При разработването на плана са отчетени нормативната и институционална среда за неговото прилагане, изпълнение, наблюдение и оценка.

Планът за развитие на община Копривщица за периода 2014 г. – 2020 г. включва:

- анализ на икономическото и социалното развитие на община **Копривщица**;
- целите и приоритетите за развитие на община **Копривщица** за периода 2014 г. – 2020 г.;

[4] Приета с Решение №2 от 04.09.2013 г. на Областния съвет за развитие
[5] приет с Решение № 461 на Министерския съвет от 01.08.2013 г.
[6] приета с Решение № 696 на Министерския съвет от 24.08.2012 г.
[7] приета с Протокол № 47.61 на Министерския съвет от 19.12.2012 г.

- програма за реализация на плана, с която се конкретизират проектите за неговото изпълнение, съответните финансови ресурси и звената за изпълнение на проектите;
- индикативна финансова таблица, обобщаваща необходимите ресурси за реализация на плана;
- рамка за наблюдението, оценката и актуализацията на плана, ведно с индикаторите за наблюдението и оценката на плана;
- действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност.

Планът за развитие на община Копривщица за периода 2014 г. – 2020 г. е интегриран документ, който отчита предвижданията на останалите секторни документи, действащи на общинско ниво, предвижда взаимодействието с факторите, условията и потенциала за специфичното пространствено развитие на общината, мрежата от населени места и отделните сектори (индустрия, транспорт, екологична инфраструктура, туризъм, аграрни дейности и др.), залегнали в устройствените планове и схеми за развитие на територията. При необходимост документът може да бъде актуализиран съгласно разпоредбите на ЗРР.

II. АНАЛИЗ НА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ НА ОБЩИНА КОПРИВЩИЦА

1. Оценка на географското положение и природните ресурси на община Копривщица като фактор за развитие

1.1. Географска характеристика, местоположение и граници

Община Копривщица заема централно положение в Същинска средна гора и периферно в Софийска област в границите на Южна България. На обща площ от 139,165 км^2 което представлява 1,97% от територията на Софийска област и 0,7 % от територията на Югозападния район за развитие. Състои се от едно населено място – град Копривщица с 2 287 души население към 31.12.2013 г.

Община Копривщица е част област Софийска и съответно от Югозападен район от ниво 2. В границите й влизат само едно населено място – град Копривщица.

На северозапад и север община Копривщица граничи с община – Пирдоп и община Антон. В тази част границата се пресича от подбалканския железен път и от Главен път I-6 София– Бургас.

Източната граница я отделя от общините Карлово и Хисаря, които са част от област Пловдив. Граница с община Карлово не се пресича от транспортна инфраструктура поради полупланинския релеф, а границата с община Хисаря се пресича от общински път преминаващ край комплекс "Барикадите" до х. „Бунтовна", с. Кръстевич (община Хисаря, обл. Пловдив).

Южната и югозападната административна граница на община Копривщица я отделя от общините Стрелча и Панагюрище, които са в границите на област Пазарджик. Тя е пресечена от третокласен път III - 606, Копривщица - Стрелча.

Съвременната структура на главните пътища е обусловена от релефа и речната мрежа в общината, които определят направлението "север-юг" като приоритетно при връзките на стопанството и социалния живот с много селища от съседни общини и областните центрове София, Пловдив и Пазарджик.

Общата граница с 6 общини и 3 административни области създава условия за реализиране на потенциала за развитие на общината чрез експлоатиране на сравнителните предимства на територията.

1.2. Релеф

Територията на общината попада в обсега на Същинска средна гора. Преобладава котловинно–хълмист и планински тип релеф. В югозападната и югоизточната част на общината, над обширни плоски била се открояват върховете Буная /1572 м.н.в./ и Богдан /1604 м.н.в./. В горното течение на р. Тополница се простира добре обособеното Копривщенско долинно разширение с около 1000 м.н.в., където се простира и гр. Копривщица.

През неогена се осъществява първоначалното антецедентно всичане и оформяне на горната част от напречните проломни долини на реките Тополница и Стрелченска Луда Яна (приток на р. Луда Яна).

1.3. Климат

Местоположението на общината определя доминирането на умерено-континентален тип климат, а в районите с над 1000 м.н.в. и на планински тип климат. Нееднаквата надморска височина, значителното разчленяване и различната експозиция на релефа, заедно с климатообразуващото въздействие на трансформираните въздушни маси от съседните земи определят и различията на климатичните условия.

Средната годишна температура на територията на общината е в диапазона 6 – 8ºC, средната януарската температура при станция Копривщица е отрицателна и е около - /-4.2º C/, а средната юлската е около 16.8ºC.

През студеното полугодие и особено през зимата се създават условия за инверсни състояния. С тях са свързани и абсолютните минимални температури при станция Копривщица.

Годишните валежи на територията на общината се изменят в диапазона 600 – 800 мм. Вътрешногодишното разпределение на валежите се характеризира с проявата на типичен умерено-континентален режим - основен максимум през м. май-юни и минимум през февруари.

Значителната надморска височина обуславя и значителното количество на твърдите валежи. Продължителността на снежната покривка за станция Копривщица е под 6 месеца и обхваща периода от ноември до април.

Общият брой на дни със снежна покривка е 133 дни, а на устойчивата снежна покривка – 52 дни. Максималната средна десетдневна височина се проявява през втората и третата десетдневка на м. януари – 16 см.

Посоката на ветровете е твърде разнообразна поради влиянието на разнообразните динамични и природни фактори, които я обуславят и които са характерни за Средна гора. Преобладават северозападните, западните, североизточните и източни ветрове, които могат да бъдат причина за пренос на атмосферни замърсители от територията на съседните общини.

Средната годишна скорост на вятъра е около 1.9 м/сек. Най-голяма е средната месечна скорост през зимата (м. януари, февруари и март), когато достига до 2 – 2.7 м/сек.

Характерни за района са силните ветрове (над 15м/сек.). С най-голяма повторяемост се характеризират северозападните и западни силни ветрове. Силните ветрове влияят благоприятно за хоризонталното разсейване на имисионните вещества.

Мъглите не са характерно явление за Копривщица. Наблюдават се през студеното полугодие (X – III), когато средния брой на дни с мъгла за гр. Копривщица е 30. Месеците октомври и ноември се характеризират с най-голям брой дни с мъгла 6 - 7 дни. При съчетание на мъгла с температурна инверсия за няколко дни въздухът може да се обогати значително със съединения отделяни от битовото отопление. Мъглите създават сериозни предпоставки за пътнотранспортни произшествия, което налага контрол по пътния транспорт и обслужване на пътната инфраструктура.

Климатичните особеност в общината са предпоставка за отглеждане на трайна насаждения и картофи. От гледна точка на околната среда котловинния характер на релефа и компонентите на климата, особено през зимния период, са предпоставка за пренос на замърсители от съседните общини и за ограничаване разсейването на имисионните вещества.

1.4. Води

Основните речни системи, които протичат през територията на община Копривщица са р. Тополница /горно течение/, ляв приток на р. Марица и р. Стрелченска Луда Яна /горно течение/, ляв приток на р. Луда Яна /ляв приток на Марица/.

В горното си течение р. Тополница тече в плитка и тясна долина с полегати и ниски склонове /наклон 10-12º и височина 150 – 200 м./, която при гр. Копривщица се разширява.

Първоначално реката тече в източна посока, а след това до с. Душанци протича в северна посока. В тази част на басейна преобладават пасищата, като широколистните гори съставляват едва 15 -20% от неговата площ.

Отточният режим се обуславя от валежния режим и се характеризира с основно пълноводие от м.февруари до м. юли; лятно-есенно маловодие – от м.август до м.октомври и преходно /зимно/ пълноводие - от м. ноември до м. февруари.

Най-голям е отточният обем през зимния хидроложки сезон. За времето от февруари до юли протичат около 46.1% от сумарния годишен отток, докато през лятно-есенния хидроложки сезон отточният обем е незначителен - 18% от сумарния годишен обем.

Общината е бедна на подземни води. На територията на общината не се разкриват водоносните хоризонти 1 и 3.

1.5. Почви

По схемата на FAO (1988 и 1990 г.), територията на община Копривщица попада в Балканско – Средиземноморска почвена подобласт - Средногорска /обхваща земите до 700 м./ и Витошко – Средногорска /обхваща земите над 700 м.н.в./ почвени провинции.

Основните почвени типове разпространени тук са кафявите горски почви, канелено- подзолисти и планинско –ливадни почви.

Кафявите горски почви са развити при умерено хладен и сравнително влажен планински климат. Почвообразуващите материали са продукти от физичното изветряне на твърде разнообразни силикатни скали. Тези почви имат изключително голямо стопанско значение за лесовъдството. Малък дял от тях имат значение и за развитие на земеделието – подходящи са за отглеждане на картофи, ръж, трайни насаждения Много добре върху тях се развиват пасищата и ливадите. Уязвими са обаче, на антропогенно натоварване, което обуславя тяхната бърза деградация.

Канелено-подзолистите почви са с червеникаво-кафяв цвят, сравнително малка дълбочина /до 60 – 70 см./ на профила, високо съдържание на глина, пълна наситеност с бази /над 80%/ и карбонати /до 40%/, които са отложени в различна дълбочина на профила. Характеризират се със значително плодородие и са особено подходящи за отглеждане на определени видове трайни насъждения;

Планинско ливадните почви са разпространени в районите с най-голяма надморска височина. Те са млади почви, почти винаги са с повишена влажност, но поради слабата им свързаност и голяма филтрация, бързо се дренират. Характеризират

се с високо съдържание на органично вещество – от 14 до 30% хумус, реакцията им е кисела, а наситеността с бази – ниска.

1.6. Флора и фауна

По-голямата част от територията на общината е заета от гори от обикновен бук /Fagus sylvatica/, които са приспособени най-вече към по-влажни местообитания. Като отделни петна във буковите гори са разпространени тревни формации, представени от Agrostideta capillaries, Nerdeta strictae, Bellardiochloeta violaceae и др.

Централните части от територията на общината са заети от изкуствено засадени иглолистни гори от бял бор /Pinus sylvestris/, както и селскостопански площи, изградени на мястото на гори от обикновен бук. Днес значителна част от тях са превърнати в пасища.

Животинският свят е изключително разнообразен и е представен от бозайници - зайци, благороден елен, сърни, вълци, лисици, дива котка, язовец, дива свиня, белки, черен пор, невестулки, катерици и много рядко – чакал, птици – гривяк, гургулица, яребица, пъдпъдък, керкенез, кос, дрозд, кукувица, кълвач, славей, синигери, козодой, чучулига, орел, сокол, бухал, кукумявка, врана, прилеп. Водите на р. Тополница се обитават от пъстърва, мряна, клен, речен кефал и кротуша.

В заключение може да се направи извода, че на територията на общината преобладава естествената растителност. Усилията от една страна трябва да бъдат насочени към нейното запазване и устойчиво използване, а от друга е необходимо проучване и опазване на редките и лечебни растителни видове.

2. Териториална структура на община Копривщица

Общата площ на община Копривщица е 139,165 км^2, което представлява 1,97% от територията на област Софийска.

Община Копривщица е съставена от 1 населено място – град Копривщица. В периода 2006 г. – 2014 г. няма промени в състава на общината.

Показателят „размер на площта на 1000 души" (на глава от населението) осигурява една най-обща мярка на текущия носещ капацитет на територията за вътрешно осигуряване с хранителни продукти и за производство за износ.

Населението на община Копривщица към декември 2013 г. 2 287 души. Така стойността на показателя размер на площта на 1000 души е 60,85 км^2/1000 души, т.е. общината е се различава съществено от средното за страната и ЕС (14,73 км2/1000 души, 2010) по осигуряване на обща площ на населението.

3. Състояние на икономиката на община Копривщица

3.1. Структура на икономическите субекти в община Копривщица

Броят на стопанските субекти в община Копривщица плавно нараства през периода 2008-2010 г., след което намалява като последица от икономическата криза,но се запазва на нива по-високи от 2009 г. В община Копривщица функционират 1% от предприятията в Софийска област.

В структурата на икономическите субекти в общината преобладават микро предприятията с до 9 заети. Делът на тази група предприятия плавно нараства през периода 2008-2012 г. и достига 95% в края, като общото нарастване е в размер на 7,2 процентни пункта.

фигура 1 Разпределение на предприятията в община Копривщица по големина според броя на заетите за периода 2008-2012 г.

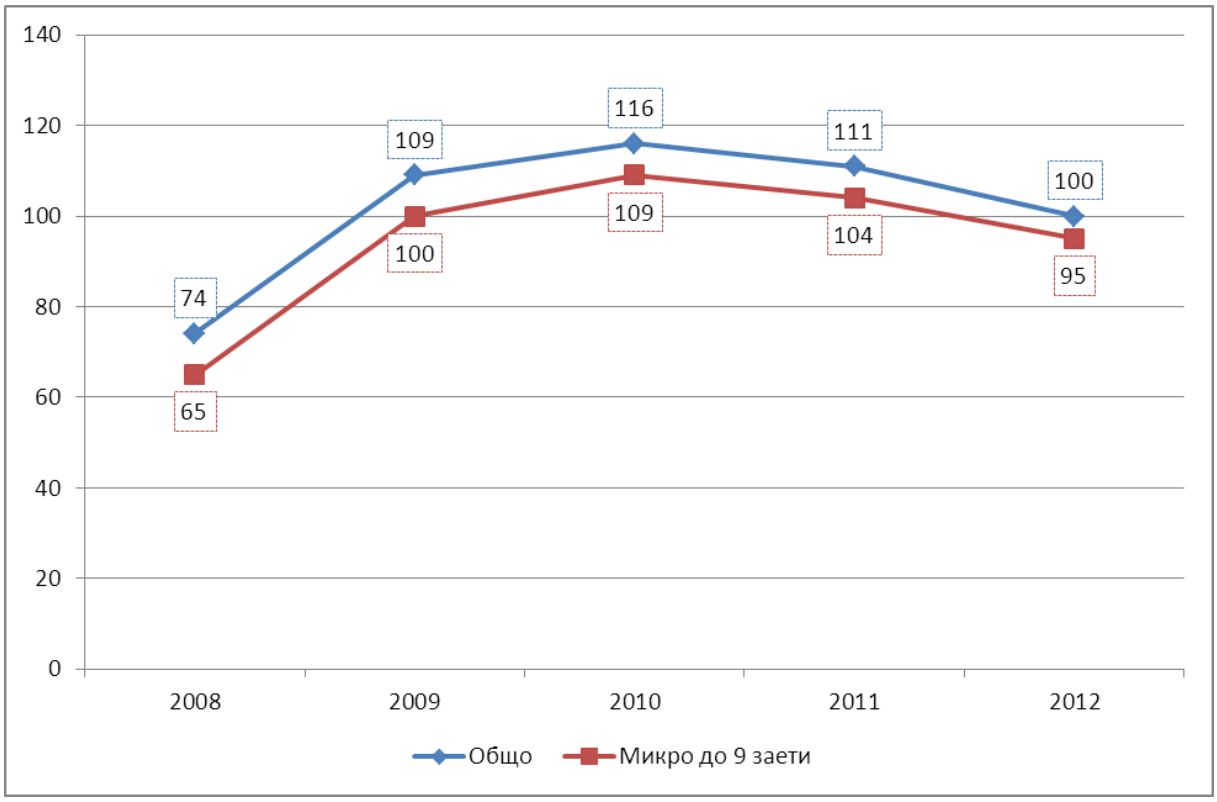

По данни на НСИ

Според броя на стопанските субекти основните сектори от икономически дейности, които се развиват в общината са Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети (Търговия и ремонт) и Хотелиерство и ресторантьорство. В двата сектора осъществяват дейност по около 1/3 от предприятията в общината, като за периода 2008-2010 г. лек превес имат предприятията в сектора Търговия и ремонт, а през последните две години тенденцията е обърната.

Предприятията в сектора Селско, горско и рибно стопанство заемат 12% от всички предприятия в общината през 2012 г., като през целия разглеждан период техния дял варира от 4% през 2009 г. до 12% през последната година.

Предприятията в сектора Преработваща промишленост заемат между 4% и 7% от предприятията в общината през периода 2008-2012 г., като най-нисък е този дял през

2011 г. Броя на предприятията в сектора е устойчив, но техния дял се променя поради изменение на общия брой на предприятията в общината.

фигура 2 Брой на предприятията в община Копривщица по сектори от икономически дейности за периода 2008-2012 г.

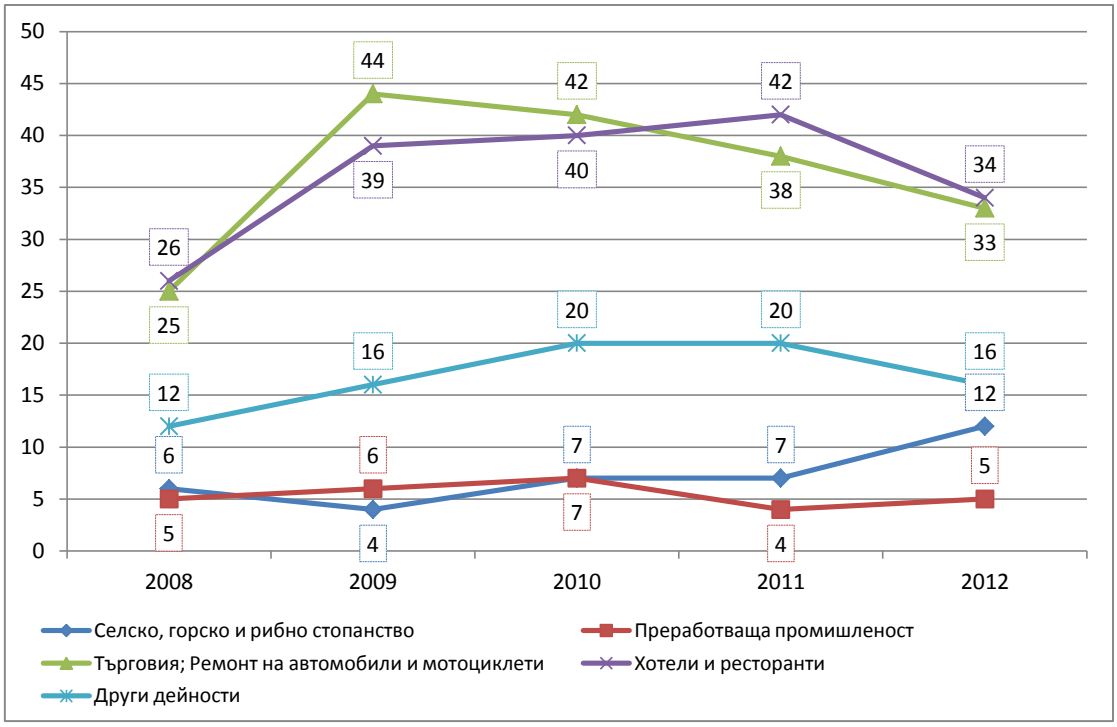

По данни на НСИ

3.2. Основни икономически показатели

3.2.1. Брутна продукция

Общият обем на брутната продукция в община Копривщица няма ясно изразена тенденция на изменение през периода 2008-2012 г. Тенденция на нарастване е характерна за периода 2009-2011 г., но при последвалия спад през 2012 г. е достигната най-ниската стойност на индикатора за разглеждания период. Брутната продукция произведена през 2012 г. е с 5% по-ниска от реализираната през 2008 г.

Икономиката на община Копривщица реализира под 0,2% от брутната продукция произведена в Софийска област.

Микро предприятията с до 9 заети произвеждат около 1/5 от брутната продукция в общината. Има леко изразена тенденция на нарастване на обема на индикатора за тази под съвкупност през периода 2008-2010, след което до 2012 г. се наблюдава спад. Въпреки негативната тенденция брутната продукция произведена от микро предприятията през 2012 г. е с 13% по-висока от реализираната през 2008 г.

Секторите Селско стопанство, Търговия и ремонт и Хотелиерство и ресторантьорство произвеждат около 30% от брутната продукция в общината. Поради конфиденциалност на данните не може да се направи извод дали е налице и кой друг сектор произвежда най-значителния дял от продукцията в общината. Докато сектора селско стопанство има най-значим дял (от трите разглеждани сектора) през 2008, а Търговия и ремонт през 2011 г., то дела на сектора Хотелиерство и ресторантьорство нараства плавно през периода 2008-2012 г. и заема най-голям дял от трите сектора.

3.2.2. Нетни приходи от продажби

Нетните приходи от продажби (НПП) на предприятията в общината плавно нарастват през периода 2008-2011 г., а през 2012 г. се наблюдава спад, който е в размер на 12% спрямо предходната година. Изменението на стойността на индикатора за целия разглеждан период е положително в размер на 28,8%. НПП реализирани в общината представляват около 0,2% от НПП за цялата Софийска област.

През период 2008-2012 г. микро предприятията в община Копривщица реализират между 29% и 43% от НПП. Въпреки колебанията през разглеждания период в края на периода НПП, реализирани от микро предприятията са нараснали 73% спрямо началото.

Секторите Селско стопанство, Търговия и ремонт и Хотелиерство и ресторантьорство са реализират почти 50% от НПП през периода 2010-2012 г., като ½ от тях са в сектора Търговия и ремонт. Значимостта на сектора Хотелиерство и

ресторантьорство и по този показател нараства през разглеждания период за сметка на селското стопанство.

фигура 3 Нетни приходи от продажби на глава от населението за периода 2008-2012 г., териториални разпределения

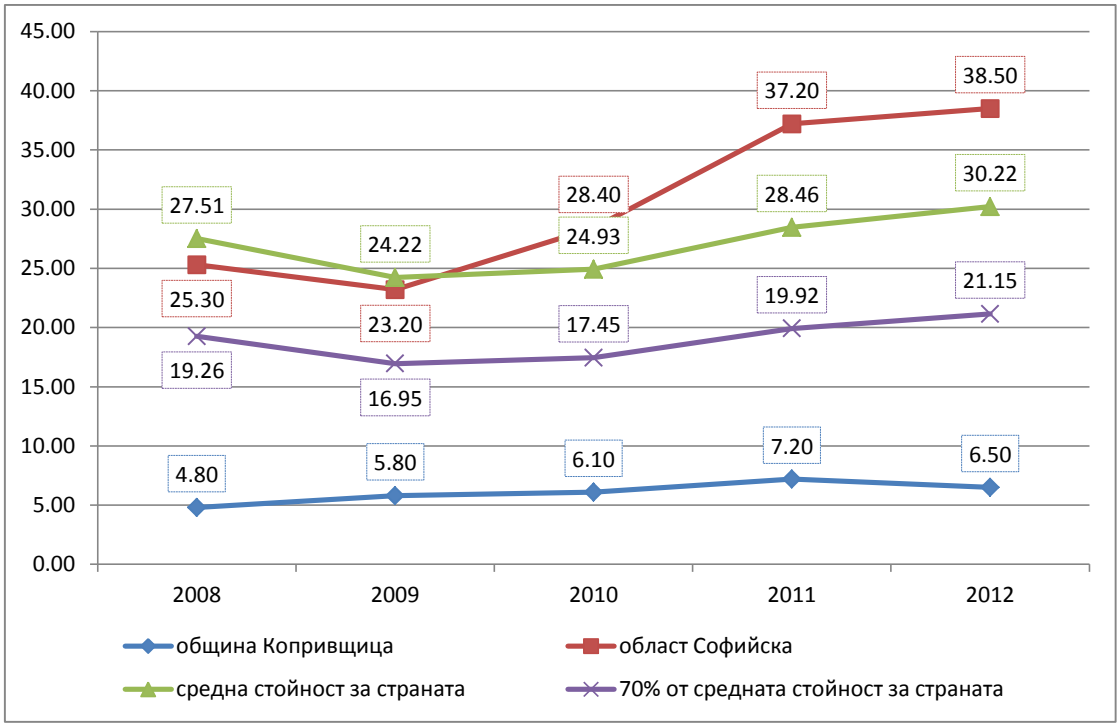

По данни на НСИ

Нетните приходи от продажби на глава от населението позволяват да се направи съпоставка на степента на развитие на общинската икономика спрямо други териториални структури.

Стойността на индикатора за община Копривщица е значително по-нисък както от 70% от средния за страната така и от средния за областта. Няма съществено нарастване на стойността на индикатора за периода 2008-2012 г. и като резултат различието спрямо средната стойност за страната и за областта се задълбочава.

3.2.3. Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА)

Стойността на разходите за придобиване и придобитите ДМА в община Копривщица рязко спадат през периода 2009-2012 г. спрямо 2008 г., като спадът 2009 г. спрямо 2008 г. е 6 пъти. Негативната тенденция по отношение на местните инвестиции е неблагоприятна, тъй като тя оказва влияние върху обновяването и разширяването на местните предприятия.

Около половината от разходите за придобиване и придобитите ДМА са реализирани в сектора Търговия и ремонт.

През целия разглеждан период по-значителна част от инвестициите се осъществяват в сгради, строителни съоръжения и конструкции и с между 40%-60% по-малко са инвестициите за машини, производствено оборудване и апаратура (вкл. транспортни средства).

фигура 4 Разходи за придобиване и придобити ДМА в община Копривщица за периода 2008-2012 г.

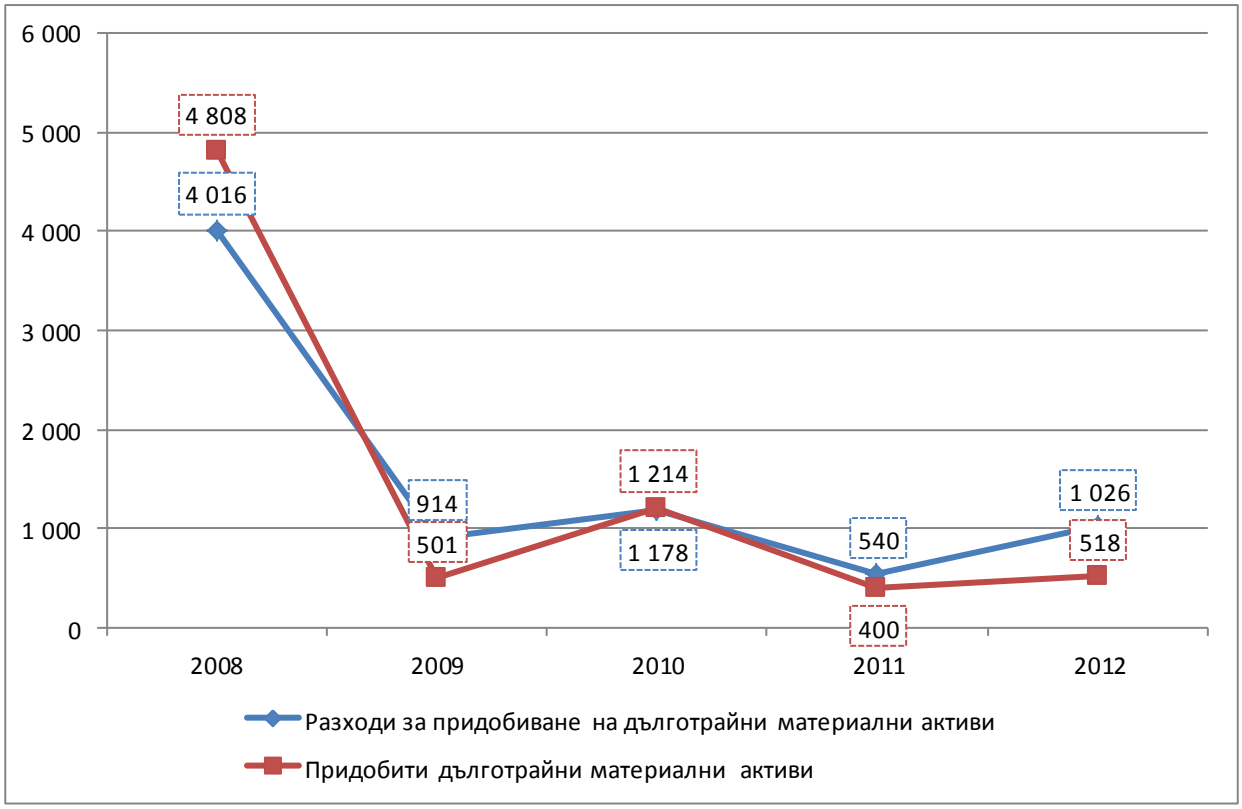

По данни на НСИ

3.2.4. Преки чуждестранни инвестиции

Поради конфиденциалност на данните няма информация за обема на осъществените преки чуждестранни инвестиции в община Копривщица през 2008, 2010 и 2011 г., а през 2009 и 2012 подобен тип инвестиции не са осъществявани.

3.3. Състояние на основни икономически сектори в община Копривщица

Въпреки планинския характер на релефа селското стопанство е един от основните сектори, които се развиват в общината.

Преброяването на земеделските стопанства през 2010 г. дава възможност за бъде съставен профил на структурата на земеделските стопанства в община Копривщица.

таблица 1 Разпределение на земеделските стопанства в община Копривщица според размера на ИЗП[89]

			Община Копривщица	Област Софийска	България
Общо		Брой стопанства	456	13 818	370 222
		ИЗП (дка)	21 541,5	879 376	36 169 647,3
		Среден размер (дка)	47,24	65,4	101,3
ИЗП (дка)	**= 0.0**	Брой стопанства	1	373	13 148
	>0.0 и <10.0	Брой стопанства	201	7 376	268 015
		ИЗП (дка)	830,6	31 233,6	816 280,7
	>10.0 и <20.0	Брой стопанства	124	2 679	46 944
		ИЗП (дка)	1 628,3	35 171,0	625 506,8
	>20.0 и <100.0	Брой стопанства	97	2 401	41 124
		ИЗП (дка)	3 367,97	91 561,1	1 631 422,8
	>100.0 и <500.0	Брой стопанства	27	685	12 828
		ИЗП (дка)	6 283,5	151 563,1	2 786 112,8
	>500.0	Брой стопанства	6	304	8 163
		ИЗП (дка)	9 432,4	569 847,2	30 310 324,2

Данните показват, че основния дял земеделски стопанства в общината обработват под 10 дка земя. Почти 30% от земеделски стопанства обработват между 10 и 20 дка, а 21,27% от стопанства обработват между 20 и 100 дка, 27 стопанства обработват между 100 и 500 дка, като тези стопанства обработват почти 30% от земеделската земя и 6 земеделски стопанства обработват по над 500 дка, обработваната от тези стопанства площ е 43,79% от ИЗП.

В периода 2014 – 2020 г. политиката за развитие на селските райони ще работи и чрез специални тематични подпрограми. България избра да подкрепи чрез този специфичен инструмент малките земеделски стопанства. Предстои одобряване на *Тематична подпрограма за развитие на малки земеделски стопанства в Република България – 2014 г. – 2020 г.* Тя предвижда специфично подпомагане на земеделски стопанства с размер до 100 дка, като на практика в нейния обхват ще попаднат над 96%.

таблица 2 Разпределение на земеделската земя по начин на използване в община Копривщица, 2010 г.

Начин на използване на земеделската земя	брой	дка

[8] Използвана земеделска площ (ИЗП)
[9] Източник: Преброяване на земеделските стопанства през 2010 година, Министерство на земеделието и храните

Обработваема земя	420	4 060,1
Зърнени култури	37	361,5
Технически култури	0	0
Фуражни култури	0	0
Ягоди, пресни зеленчуци (вкл. картофи) и цветя	417	3 628,1
Други площи от обработваемата земя	10	70,5
Семейни градини	441	61,8
Постоянно затревени площи	292	16 893,1
Овощни видове и други трайни насаждения без лозя	22	526,5
Лозя	0	0

Използваемата земеделска плащ в община Копривщица е 40,7% от земеделската земя на територията на общината, като най-голям дял от нея 78,4% е постоянно затревени площи. Обработваемата земя е 18,85% от използваемата земеделска площ, като почти 90% е заета от ягоди, пресни зеленчуци и цветя. На територията на общината не се отглеждат зърнени и технически култури.

Характера на използване на земеделската земя показва наличието на потенциал за развитие на животновъдство.

таблица 3 Разпределение на отглежданите животни в община Копривщица, 2010 г.

Отглеждани животни	Стопанства	Животни
Говеда и биволи	52	165
Крави и биволици	45	113
Овце	65	3 762
Овце майки и млади женски овце за разплод	65	3 121
Кози	22	54
Кози майки и млади женски кози за разплод	22	49
Свине	27	..
Женски свине за разплод	0	0
Еднокопитни	178	321
Птици	36	..
Кокошки носачки и подрастващи	36	312
Зайци	6	66
Зайкини	6	37
Пчелни семейства	4	95

Данните от съотношението на видовете животни отнесено към броя на стопанствата показват, че отглеждането на овце и говеда е преобладаващо като характер на животновъдството в общината. Средният брой говеда на една ферма е 5,3, а средния брой овце е 57,9. Останалите видове животни се отглеждат единствено с цел задоволяване на потребностите на домакинства и няма промишлен характер.

Работната сила е земеделските стопанства по данни от преброяването през 2010 г. възлиза на 793 човека, от които 100% са семейна работна сила.

В областта на селското стопанство в процес на изпълнение един проект по ПРСР, който има за цел изграждане на биокозеферма.

Държавният горски фонд на територията на община Копривщица се управлява от ТП „Държавно горско стопанство Пирдоп" подразделение на "ЮЗДП" ДП гр.Благоевград. Стопанската дейност свързана с управлението, стопанисването, възпроизводството, опазването и ползването на горите и земите в общинските горски територии, които са частна общинска собственост е съгласно решение на Общинския съвет на община Копривщица от 14.02.2012 г., се осъществява от „Общинско предприятие „Копривщица". Горите, собственост на община Копривщица съгласно изискванията на Закона за горите, се управляват от лицензиран лесовъд. Действащият лесоустройствен проект с хоризонт на действие 2015 г. Лесоустройственият проект е утвърден от Изпълнителния директор на НАГ и в него са дадени насоките за по – нататъшно стопанисване общо за горите – общинска собственост, както и за всяко насаждение поотделно, с оглед постигане на максимален ефект от стопанската дейност, както от гледна точка на дървопроизводството, така и от използването на всички останали полезни функции на горите. В процес на приемане е нов Лесоустройствен проект с период на действие от 2015 до 2025 г.

Законът за горите[10] предвижда изготвянето на Областните планове за развитие на горските територии. Плановете представляват нова форма на планиране в горския сектор на регионално ниво, която следва да бъде допълнително регламентирана от гледна точка на възлагане, разработване, изпълнение и отчитане. Към настоящия момент[11] тези планове все още не са разработени. В процес на изпълнение е проект, финансиран от ЕС (ОПАК) в рамките на който предстои да бъде разработен Наръчник за разработване на Областни планове за развитие на горските територии.

[10]Чл.12
[11]Май 2014

Развитието на промишлеността в общината се основава предимно на добива на дървесина като основа суровина в общината.

Основните икономически показатели нареждат сред основните отрасли в общината Хотелиерството и ресторантьорството, като основа за развитието на туризма.

Данните за съществуващата туристическа инфраструктура[12] не показват устойчива тенденция на развитие. Наблюдават се 3 максимума както по отношение на капацитета, така и по отношение на използваемостта, като те са съответно през 2006, 2008 и 2012 г.

Приходите от нощувки, реализирани за една година средно на едно легло варират в много широки граници от 102,22 лв. до 770,73 лв. през периода 2006-2012 г., като стойностите са по-високи през 2006, 2008 и 2012 г., като максимума е през последния период.

[12] От 2007 г. се включват категоризирани средства за подслон и местата за настаняване с над 10 легла, функционирали през съответната година.

фигура 5 Съотношение между брой легла и приходи от нощувки в община Копривщица за периода 2006-2012 г.

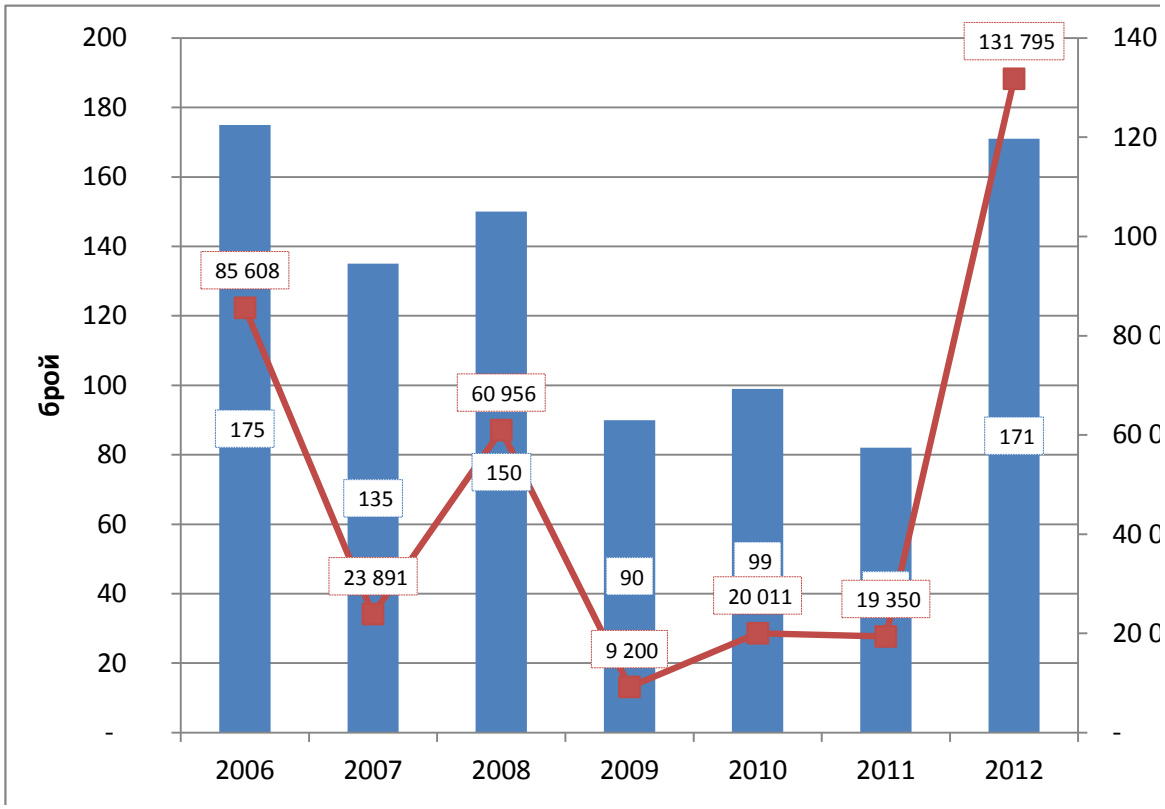

Източник: НСИ

Най-високи стойности на средната цена на нощувка са постигнати през 2012 г. (27,12 лв.) и 2010 г. (27,01 лв.).

Степента на използване на легловата база в община Копривщица е сравнително ниска. Реализираните нощувки за периода 2006-2012 г. представляват средно 6,3% от леглоденонощията за същия период. Най-висока степен на заетост има съответно през 2012 г. (12,9%), 2006 г. (8,4%) и 2008 г. (7,9%).

фигура 6 Съотношение между капацитет и степен на използваемост на легловата база в община Копривщица за периода 2006-2012 г.

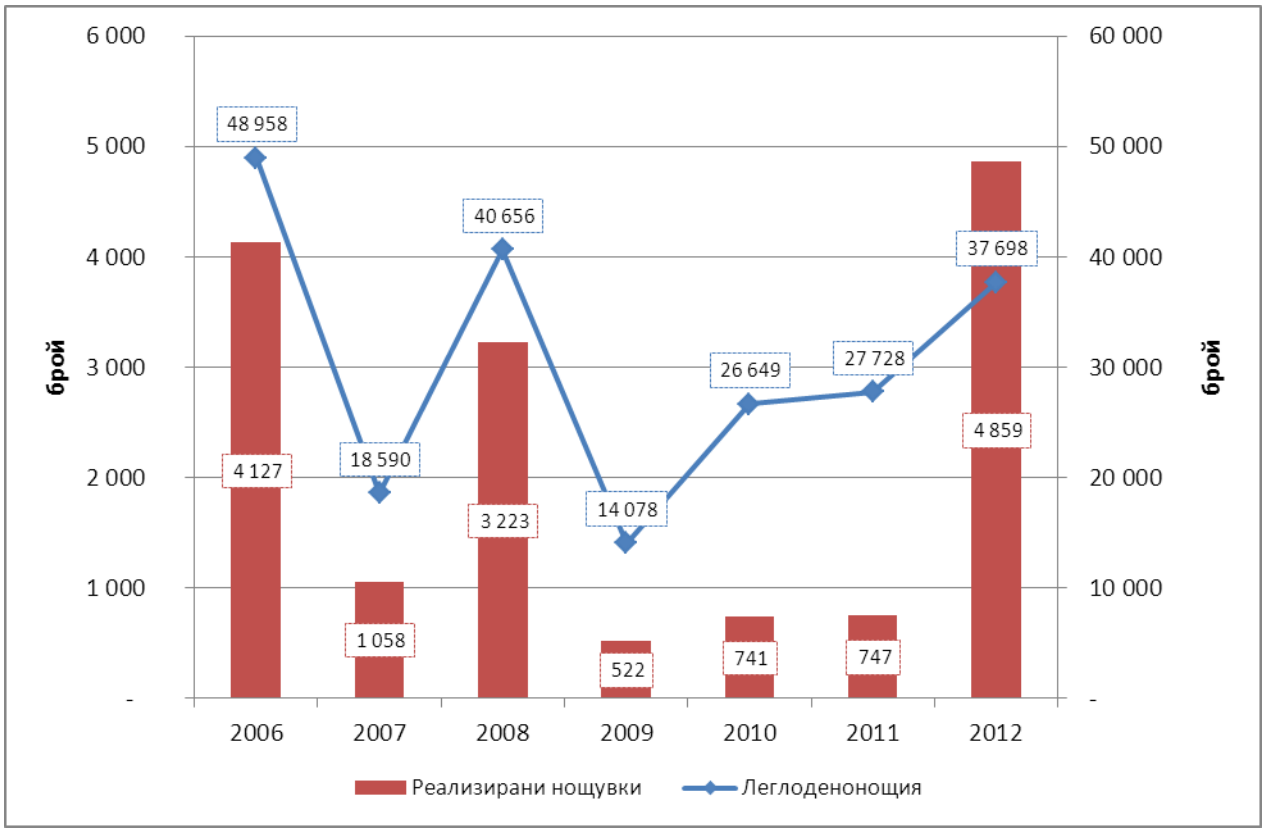

Източник: НСИ

Делът на пренощувалите в община Копривщица чужденци варира от 12% до 32% през периода 2006-2012 г., като най висока е стойността през 2006 г., а през 2011 г. е следващата стойност (28%). Няма устойчива тенденция на дела на пренощувалите чужденци. Пренощувалите през 2012 г. чужденци са 18%.

фигура 7 Съотношение между пренощувалите лица общо и чужденци в община Копривщица за периода 2006-2012 г.

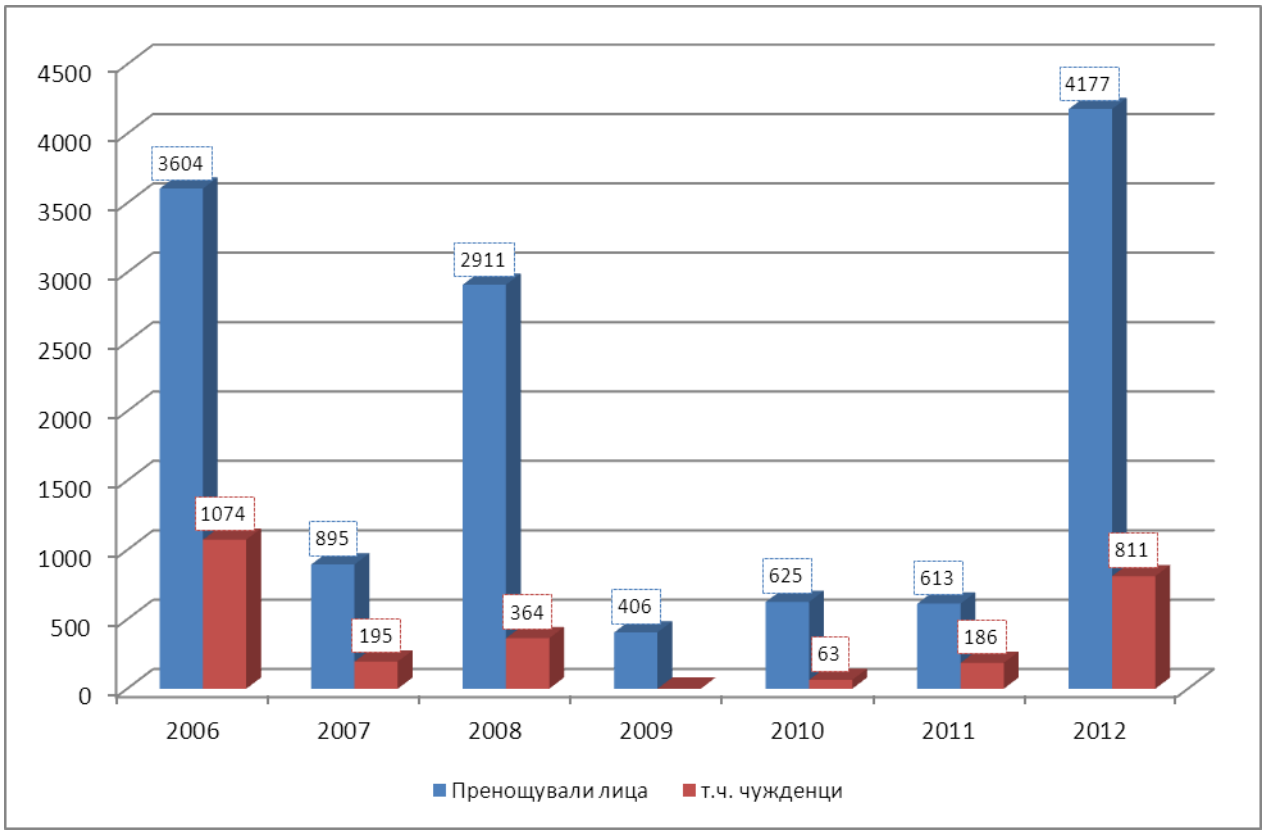

Източник: НСИ

Различните показатели, измерващи използваемостта и приходите от местата за настаняване показват значителна степен на намаляване на стойностите на индикаторите през периода на икономическа криза 2009-2011 г. и много високи стойности през последния разглеждащ период.

Развитието на сектора се подпомага активно от ПРСР през периода 2007-2013 г., като са реализирани и в процес на реализация 5 проекта за изграждане и обзавеждане на къщи за гости на обща стойност 1 367 хиляди лева.

Развитието на сектора Хотели и ресторанти показва много висока степен на чувствителност на параметрите, измерващи потреблението на сектора.

4. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси

4.1. Демографска структура и тенденции

4.1.1. Население

Населението в община Копривщица през 2013 г. е 2 287 жители. Броят на населението е сравнително устойчив, но с лека тенденция на спад през периода 2003 - 2013 г., като намалява средно годишно с 1,1%.

По данни от преброяване на населението проведено през 2011 г. от НСИ 97,65% от населението в община Копривщица се определя като принадлежащо към българската етническа група. Този дял е с 6,2 процентни пункта по-висок в сравнение със стойността за област Софийска и почти 13 процентни пункта по-висок от средния дял за страната. Турската и ромската етнически общности са съответно 0,1% и 1,9% от населението в общината.

4.1.2. Естествен прираст на населението

Прирастът на населението в община Копривщица е в интервала от -13,8‰ до 0,4‰ през периода 2003 г. - 2013 г., като няма ясно изразена тенденция на изменение на индикатора. Прираста на населението на областно ниво е значително по-устойчив и около -8‰ за целия разглеждан период, средно годишната стойност за община Копривщица е -8,5‰, което е малко по-неблагоприятно от стойността на областно равнище.

Въпреки сериозните изменения на естествения прираст в община Копривщица през периода 2003-2013 г., при анализ на осреднените данни може да се приеме, че стойността му е малко по-неблагоприятна от средната стойност за областта и за страната.

фигура 8 Естествен прираст на населението, териториални разпределения за периода 2003-2013 г.

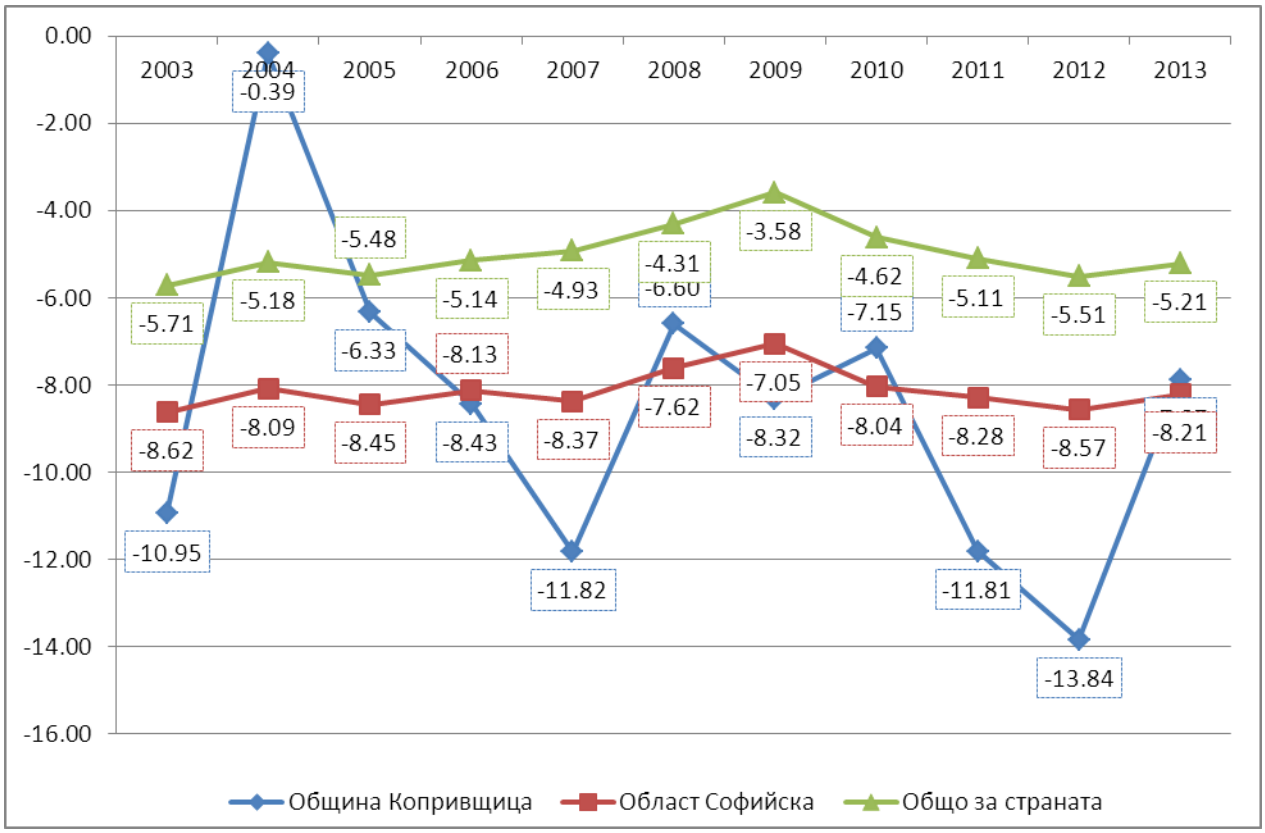

Източник: НСИ

4.1.3. Миграционни процеси

фигура 9 Механичен прираст на населението, териториални разпределения за периода 2003-2013 г.

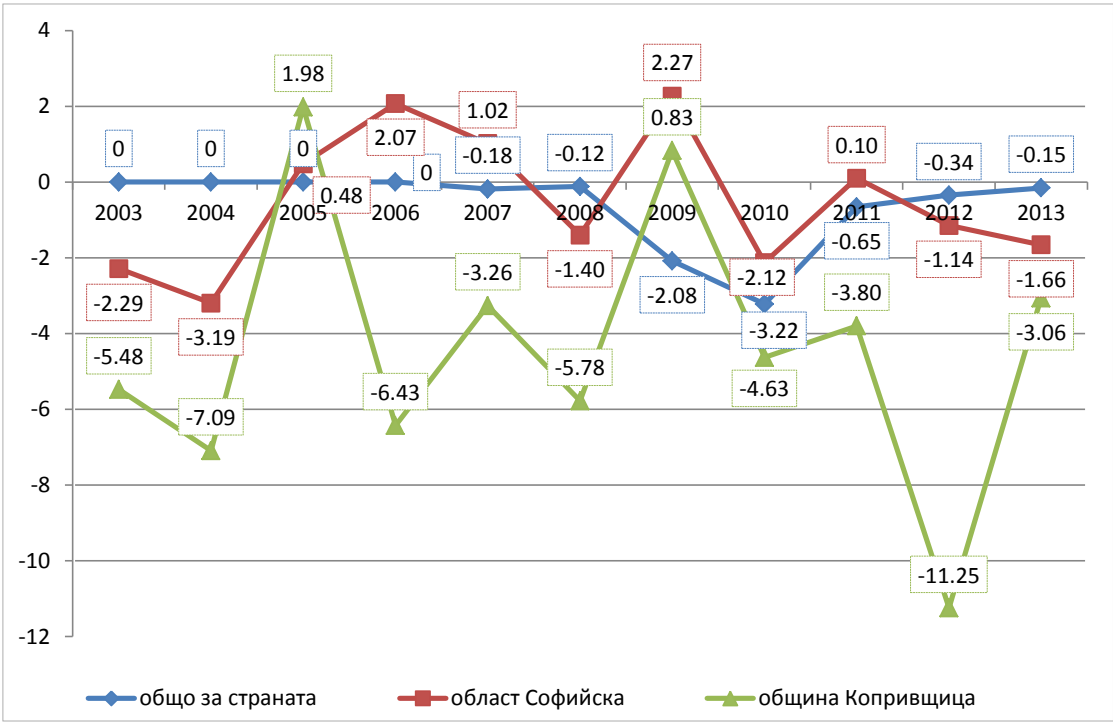

Източник: НСИ

Подобно на Естествения прираст и механичният прираст на населението в община Копривщица има висока степен на колебание, и при този индикатор за измерване на изменението на населението е стойността преобладаващо е отрицателна. Механичния прираст в община Копривщица е положителен само през 2005 и 2009 г., като стойностите са близки около нула. С изключение на двата периода, в които механичния прираст е положителен стойностите на параметъра през целия разглеждан период са по-негативни от средните за областта и за страната.

Броят на както на заселените така и на изселените след 2005 г. намалява почти двукратно спрямо предходните години.Няма ясно изразена тенденция по отношение на параметрите на механичния прираст през периода 2003-2013 г. Максимумът при броя

на изселванията е през 2003 г. и е с 2 пъти по-висок от най-ниската стойност, която е постигната през 2009 г.

4.1.4. Структура на населението

Основните демографски характеристики, които определят проблемите и възможностите за развитие на човешкия капитал в общината са: образование, икономическа активност и възрастова структура. Подробен масив от данни по отношение на тези индикатори се събират в рамките на преброяване на населението проведено от НСИ през 2011 г.

Възрастовата структура на населението в община Копривщица е близък до разпределението средно за страната и за област Софийска, въпреки отклоненията в конкретни възрастови групи. **Делът на населението до 30 годишна възраст е по-нисък от този на национално ниво с 3,7 процентни пункта**, делът на населението в по-високите възрастови групи 65+ надвишава този на национално ниво с 1,7 пункта. Различията спрямо разпределението на областно ниво са още по-незначими.

фигура 10 Разпределение на населението по възрастови групи средно за страната, за област Софийска и община Копривщица според данни от преброяване на населението 2011 г.

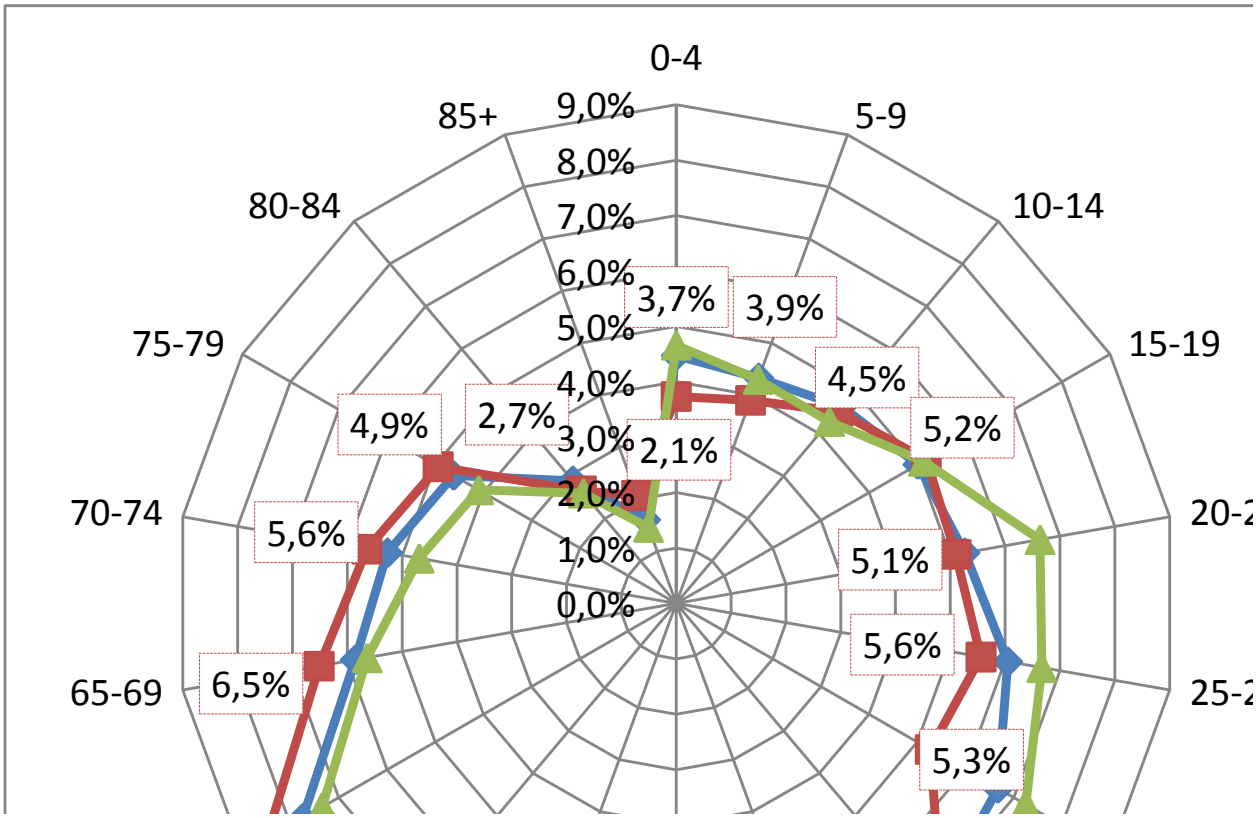

Източник: НСИ

Делът на икономически активното население в община Копривщица е по-нисък от средния за област Софийска с 2,8 процентни пункта и от средния за страната с 3,4 пункта. Делът на заетите в общината е с 1,0 процентни пункта по-висок от средния за областта и 2,1 от средния за страната.

4.2. Пазар на труда

4.2.1. Заети лица

Средно списъчният брой на заетите в община Копривщица нараства през периода 2003-2005 г. с 9%, след което има спад за период от една година и нарастване с почти 24% за периода 2006-2009 г. През последната част от периода до 2012 г. се наблюдава спад в броя на заетите, като през 2012 г. техния брой е с 1,3% по-малък в сравнение с началото на периода (2003 г.).

Почти половината от заетите в община Копривщица осъществяват дейност в следните четири сектора от икономически дейности: Преработваща промишленост, Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети, Транспорт, складиране и съобщения и Хотелиерство и ресторантьорство.

Секторът Преработваща промишленост осигурява малко под 20% от работните места в общината. Въпреки значителния дял на предприятията в сектора Търговия и ремонт делът на заетите в сектора през последните три години е едва около 10%. Заетите в сектора Транспорт, складиране и съобщения осигурява около 10% от работните места през 2003 и 2004 г. след което значението му чувствително намалява. Секторът Хотелиерство и ресторантьорство се характеризира с най-позитивна тенденция на развитие и докато заетите в началото на периода са 14,1% през 2011 г. достигат 30% от заетите в общината.

фигура 11 Средно списъчен брой на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в община Копривщица за периода 2003-2012 г. по икономически сектори

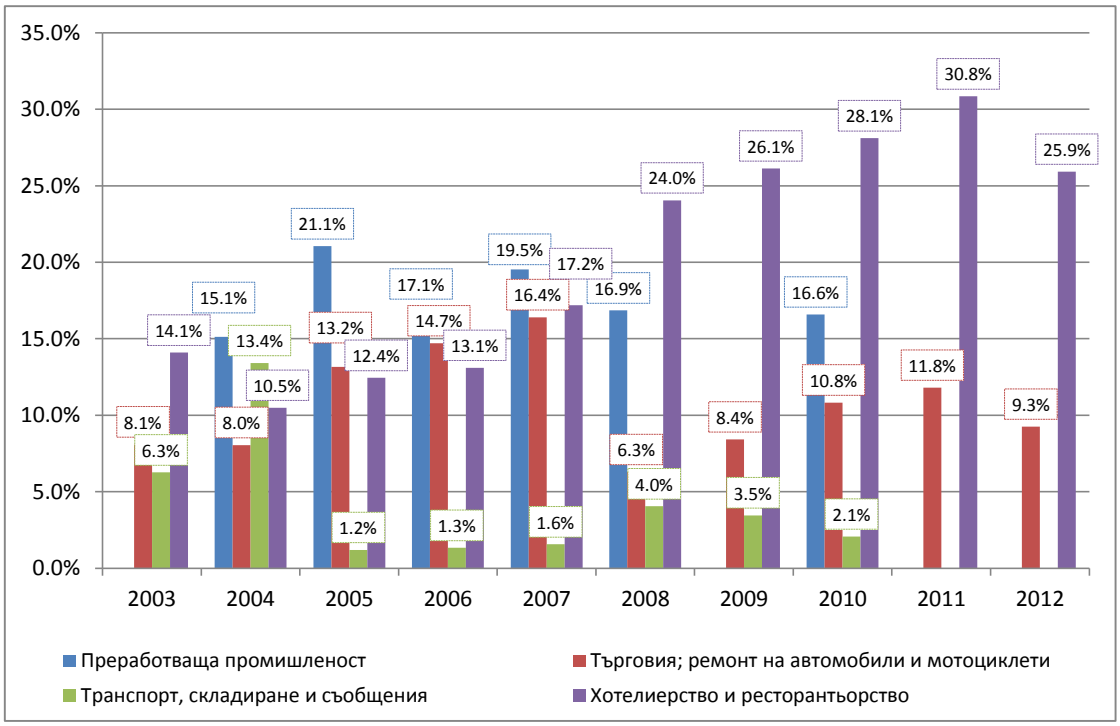

Източник: НСИ

4.2.2. Безработица

Равнището на безработица в община Копривщица за периода 2003 г. - 2012 г. няма ясно изразена тенденция на развитие, като принцип **следва общите тенденции на промяна на индикатора на национално и областно ниво**. Равнището на безработица в община Копривщица през периода 2004-2008 г. намалява с по-бързи темпове от средните за страната и областта, поради което през този период е със стойности по-ниски от тези стойностите на областно и национално ниво. Икономическата криза се отразява негативно на стойността на индикатора и той освен, че нараства рязко след 2009 г. има стойности по високи от средните за областта и за страната. Нарастването на коефициента на безработица през 2013 г. спрямо 2008 г. е 11,6 процентни пункта, което в абсолютна стойност се изразява в нарастване от 2,5 пъти. През втората част на периода (след 2008 г.) равнището на безработица е около средното за областта и над стойността средно за страната (включително и над 105% от средната стойност за страната).

фигура 12 Равнище на безработица, териториални разпределение за периода 2003-2012 г. [%]

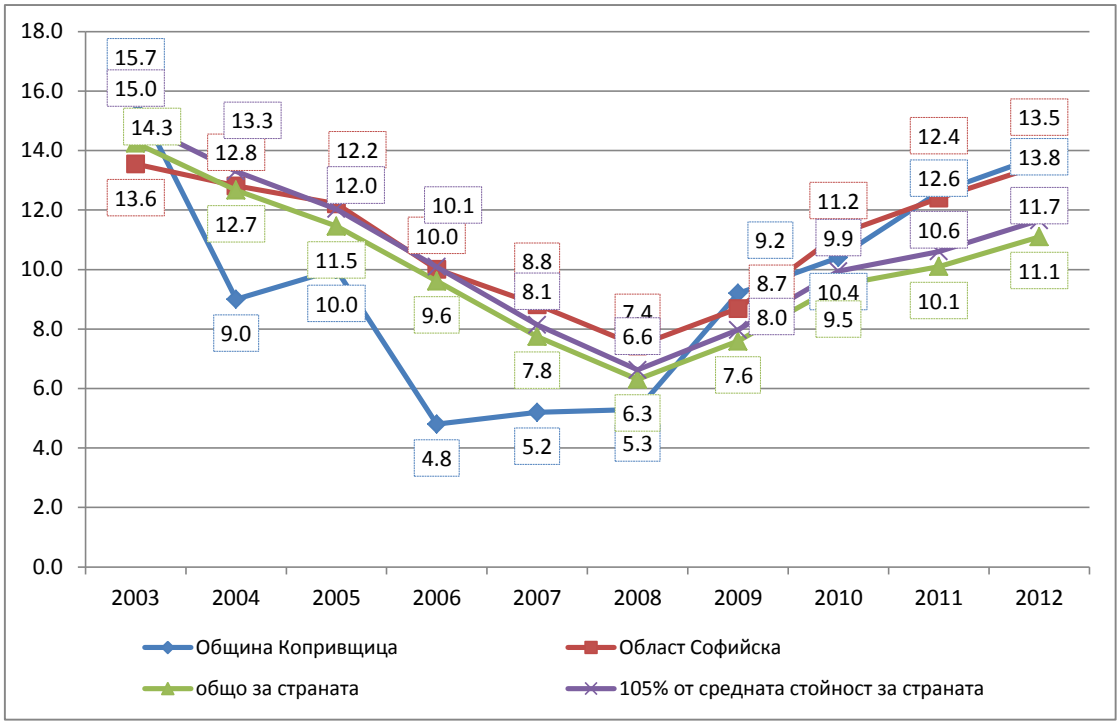

Източник: АЗ и ДБТ Пирдоп

В абсолютна стойност броят на безработните през периода 2003 - 2013 г. варира в границите от 62 до 203 човека. По отношение на признака пол жените са по-уязвимата група безработни в общината след 2004 г. Делът на тази група безработни достига 73,5% от всички безработни през 2008 г., средно за периода 2003-2013 г. безработните жени са 63% от всички безработни.

Броят на безработните младежите до 29 години като съотношение от общия брой безработни е сравнително нисък. Едва 4,8% от безработните през 2006 г са на възраст до 29 г., най-висок дял на безработните младежи е постигнат през 2008 г., в обем 17,6%. Делът на безработните младежи през периода 2003-2013 г. е 12,99%.

Същевременно броят на продължително безработните спада рязко през периода 2006 г. – 2013 г., в началото на периода техният дял е 43,8% от всички безработни,

докато през 2013 г. спада на 10% от всички безработни. Продължително безработните лица през 2013 г. намаляват спрямо 2003 г. с 79,8%.

Безработните лица с намалена трудоспособност са сравнително малък дял от общия брой безработни, 6,4% средно за периода 2003-2013 г.

фигура 13 Регистрирани безработни в община Копривщица за периода 2003-2013 г.

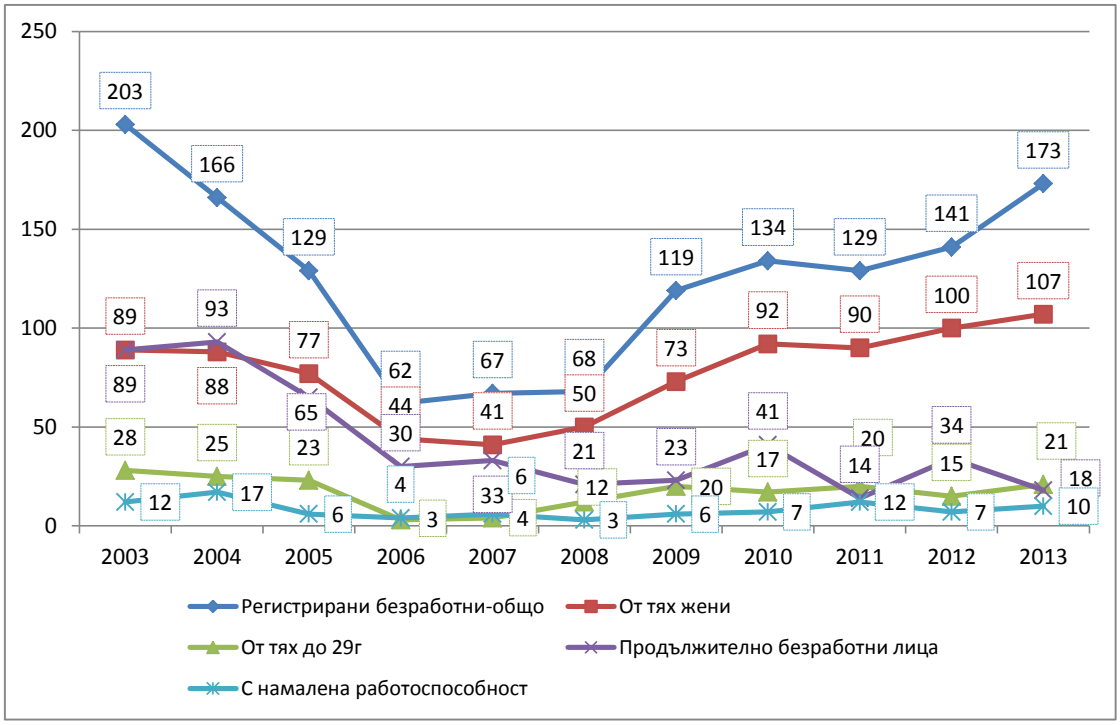

Източник: АЗ и ДБТ Пирдоп

Разпределението на безработните по степен на образование следва общото разпределение на населението по този показател, поради което преобладават безработните със средно образование. Това показва, че няма чувствителност на структурата на безработицата отнасяща се до степента на образование.

4.2.3. Средногодишна работна заплата

Средната годишна работна заплата (СРЗ) в община Копривщица е под средната за страната и за област Софийска, същевременно темпа на нарастване на индикатора за

общината е по-бавен от средни за страната и областта. Докато 2003 г. СРЗ в община Копривщица се равнява на 76,9% от средната за страната, през 2012 г. достига 70,5% от средната за страната. Това означава задълбочаване на различията в покупателната способност на населението спрямо средните за страната поради факта, че основен дял от доходите на домакинствата в страната се формират от доходи от работна заплата.

Ниските равнища на СРЗ в община Копривщица се обуславят от структурата на местната икономика и развитието главно на сектори, които се характеризират с по-ниски нива на заплащане като Селско стопанства, Търговия и Хотелиерство и ресторантьорство.

фигура 14 Средно годишна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение за периода 2003-2012, териториални разпределения

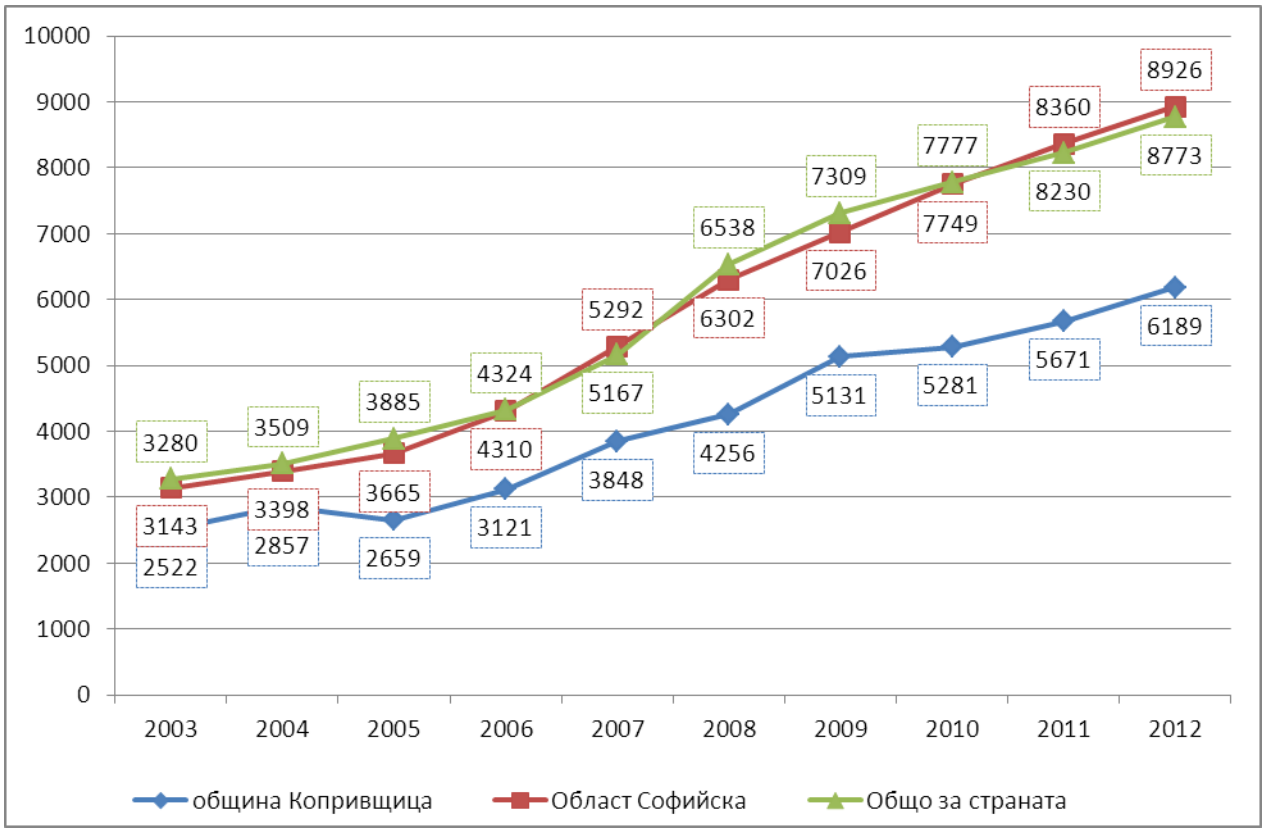

Източник: НСИ

4.3. Състояние и тенденции в развитието на социалните услуги

Община Копривщица е обслужвана от Дирекция „Социално подпомагане" Пирдоп. Няма идентифицирана актуална стратегия за развитие на социалните услуги в община Копривщица.

През периода 2007-2013 г. в Община Копривщица са изпълнени два проекта по ОП „Развитие на човешките ресурси", които имат за цел да подобрят социалната среда в общината.

В рамките на проект „Разкриване и предоставяне на социалната услуга „Помощ в дома" в община Копривщица" е създадено Звено за услуги в домашна среда към съществуващия Домашен социален патронаж, което по иновативен начин да предоставя на нуждаещи се лица, живеещи на територията на община Копривщица три типа почасови услуги в домашна среда – за лична помощ, за социална подкрепа и помощ при комунално-битови дейности. Към Звеното са назначени на трудови договори 13 души, които да предоставят услуги в обичайна семейна среда за 38 потребители. Одобрения бюджет по проекта е 158 971 лева.

Проектът „Разкриване и предоставяне на социалната услуга „Дневен център" в Копривщица" има за цел да създаде условия за преодоляване на социалната изолация и интеграция в обществото на възрастни хора от град Копривщица чрез предоставяне на медицински, социални и образователни услуги в общността, водещи до подобряване качеството на живот, взаимопомощ и ефективна защита. Дневният център за стари хора е с капацитет 30 потребители на социалната услуга. Одобрения бюджет на проекта е 168 621 лева.

Съгласно Областната стратегия за развитие на социалните услуги е планиран следния капацитет за предоставяне на тези услуги към 2015 г.: Личен асистент – 20, Социален асистент – 10, Домашен помощник – 10, Домашен социален патронаж – 80.

Стратегическият документ на областно ниво в сферата на социалните услуги предвижда услугите в общността за деца и младежи и услуги в общността за възрастни да се предоставят на регионален принцип, като между общински услуги. Услугите за

община Копривщица следва да се предоставят в община Пирдоп или Златица както следва:

- Дневен център за деца с увреждания (гр. Златица) с капацитет 30 човека;
- Център за настаняване от семеен тип за деца (гр. Пирдоп) с капацитет 15 човека;
- Център за настаняване от семеен тип за възрастни (гр. Пирдоп) с капацитет 20 човека;
- Център за обществена подкрепа за деца (гр. Пирдоп) с капацитет към 2015 г. 100 човека.

4.4. Здравеопазване

На територията на община Копривщица няма регистрирани здравни заведения. По данни на НСИ в общината осъществяват дейност двама общопрактикуващи лекари, един стоматолог и 1 медицински специалист по здравни грижи към 2012 г., броят на лекарите до 2010 г. е двама. Малкият брой на населението не предполага по-голям брой медицински персонал, който да обслужва населението в общината. Населението, обслужвано от един лекар е 1 156 човека за 2012 г.

Болничното лечение на населението на община Копривщица се осъществява в Многопрофилна болница за активно лечение – Пирдоп ЕООД. Използването на здравна помощ в гр. Пирдоп, както на доболнична така и на болнична помощ е достъпно от гледна точка на разстоянието от 27 км. между двете населени места.

4.5. Образование

Почти половината от населението в община Копривщица са със средно образование по данни от преброяване на населението, лицата с основно образование са 28,3%, а висшистите – 11,6%. Структурата на населението е по-неблагоприятна от средната за страната тъй като дела на висшистите е с 7,9 процентни пункта по нисък от

средния за страната, а на хората с основно образование е по-висок с 5,2 процентни пункта. Структурата на общински ниво е по-близка до тази на областно.

фигура 15 Разпределение на селението по степен на образование по данни от преброяване на населението 2011 г., териториални разпределения

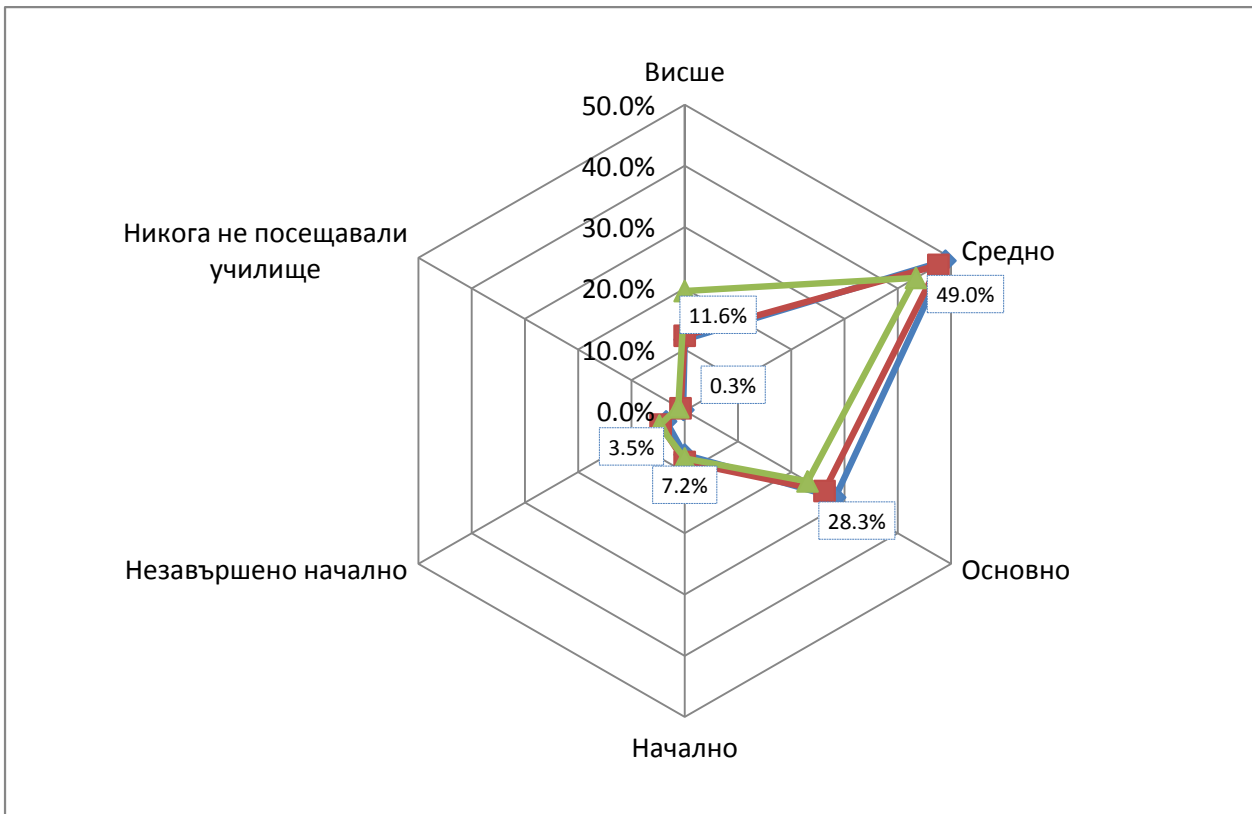

Източник: НСИ

Инфраструктурата на образователната система в община Копривщица включва следните образователни институции:

- ЦДГ„Евлампия Веколова";
- СОУ „Любен Каравелов".

Община Копривщица не разполага с детска ясла.

За учебната 2012/2013 г. общият брой ученици в СОУ „ Любен Каравелов" е 256, от които 187 ученици в редовна форма на обучение и 69 ученици в самостоятелна

форма на обучение. Персоналът е 33 души. Училището е защитено[13] съгласно Закона за народната просвета.

Към 2013 г. в детска градина "Евлампия Векилова" са обхванати 75 деца, организирани в 4 групи. Персоналът, нает в градината е 15 души.

През периода 2003/2004 учебна година до 2009/2010 учебна година броят на записаните в професионалните паралелки за придобиване на II степен професионална квалификация надхвърля 70 ученика, след което намалява до 53 през учебната 2013/2014 г. През периода 2003-2014 г. между 10 и 20 ученици годишно са получили свидетелства за професионална квалификация. Учащите и получилите степен професионална квалификация в община Копривщица за последните 2 учебни години са в тясна област Стопански науки и администрация.

Учениците, които напускат училище преди да са придобили съответната степен на образование варират в широки граници между 0 и 22% за периода от учебната година 2003/2004 г. до 2012/2013 г., като основни причини за напускане са „семейни". Няма изразени тенденции при броя на напусналите ученици, най-голям брой ученици са напуснали училище през учебните години 2005/2006 – 45 ученика и 2006/2007 – 12.

През периода 2007 г. - 2013 г. е изпълнен един проект в сферата на образованието, които имат за цел въвеждане на мерки за енергийна ефективност в СОУ „Любен Каравелов. Проектът е на стойност 680 150, 01 лева.

4.6. Култура и туризъм

Културно-историческото и архитектурното наследство на Копривщица сериозна предпоставка за развитие на подобен тип туризъм. На територията на общината са описани 424 недвижими културни ценности от национално и местно значение. С постановления на Министерски съвет през 1952 г. Копривщица е обявена за град-музей, а през

[13] Съгласно Решение№ 659 на МС от 1 ноември 2013 година за приемане на актуализиран списък със защитените училища в република България

1971 г. и за архитектурно-исторически резерват. По-голяма част от паметниците са частна собственост и се обитават, което създава проблеми при тяхната поддръжка.

В община Копривщица е създаден фонд към Дирекция на музеите, който съдържа предмети и писмени исторически извори, фотоархив, богата библиотека от старопечатна и научна литература. Уредени са шест музейни експозиции в родните къщи на видни копривщенци:

- Етнографски музеи "Лютова къща" (1854г.)
- Каблешкова къща (1845г.)
- Дебелянова къща (1830г.)
- Каравелова къща (1810-1835 г.)
- Къща Георги Бенковски (1831г.)
- Яко Доросиев –Постоянна изложба „Копривщица", просветен център през възраждането

В списъка на паметниците на културата с категория „Национално значение" на територията на община Копривщица са следните обекти:

- Гъркова къща – 1842 г.
- Павликянска къща от XVIII в. и външна къща до нея
- Десьова /Старирадева / къща – 1855 г.
- Лютова къща – 1854 г.
- Млъчкова къща -1855 г.
- Къща и килийно училище х. Геро Доброви Мушек – 1810 г.
- Къща на Петко Доганов – 1815 г.
- Къща музей Димчо Дебелянов – 1830 г.
- Генчова къща/ Генчо – Стайкова къща / – 1866 г.

- Ослекова къща – 1856 г.
- Къщата музей Тодор Каблешков – 1845 г.
- Къща музей на Любен Каравелов и стопанска сграда – 1810 г.
- Хаджи Никола Тороманова къща - 1832 г.
- Къща музей Георги Бенковски - 1831 г.
- Михаил Маджарова къща
- Църква „ Св. Богородица" – 1817 г.
- Историческо място- местност „ Барикадите"
- Историческо място- паметник „ Братска могила"

През 2006 г. край Копривщица, в местността „Смиловене" е разкрит тракийски тюрзис от преди 2400 години. Открити са останки от каменните му зидове, надпис от входа. Като архитектура укреплението е уникално: построено е на билото на хълма върху естествена, отрязана отвесно скала от северната страна, с цел сигурност и недостъпност. Към декември 2014 г. в компютърната система „Археологична карта на България" няма регистрирани археологически обекти на територията на общината, като причина за това е липсата на провеждани целенасочени археологически проучвания за издирване на археологически обекти.

На територията на община Копривщица е регистрирано народно читалище „Хаджи Ненчо Дончев Палавеев", което е създадено през 1869 г. и има 106 члена. Регистрирано е по Закона за народните читалище като Читалище и по Закона за юридически лица с нестопанска цел работещо в обществена полза.

Основната дейност на читалището е насочена към съхраняване и предаване на поколенията не нематериалното културно наследство на Копривщица (традиции, обичаи, фолклор) и развиване на културния живот в община Копривщица.

Читалището разполага с библиотека с богата стара и съвременна литература. Библиотечния фонд наброява 30 000 тома. Към библиотеката функционира читалня и компютърна зала. Читалището разполага със салон с 400 места и офис помещения.

Към читалището функционират самодейни състави: Детски танцов състав „Копривщенски богородички", Женска фолклорна група „Зелен здравец" и Детски театрален състав. Към читалището е създаден и Екологичен клуб „Коприва".

Читалището развива дейността си допълнително като участва в редица проекти като бенефициент и като партньор.

На всеки пет години в Копривщица се провежда Национален събор на народното творчество. Организатор на събитието е Министерството на културата и Община Копривщица, с подкрепата на областната администрация на София област, като последното издание на събора се е състояло през 2010 година.

Община Копривщица изпълнява редица проекти през периода 2007-2013 г., които пряко и косвено оказват влияние върху популяризиране на основния ресурс на общината, а имено популяризиране на културно-историческото наследство на общината.

Изграден е портал за културно и природно наследство и устойчив туризъм съвместно с община Сурдулица-Сърбия по програмата за ТГС България – Сърбия. Общата цел на проекта е подобряване на териториалното сътрудничество и добросъседските отношения между Община Копривщица (България) и община Сурдулица (Сърбия) в областта на управлението, опазването и популяризирането на културно-историческото и природно наследство (КИПН). Общият бюджет на проекта възлиза на 190 857,18 евро.

Друг проект, който е изпълнен в тази сфера е „Възстановяване и опазване на сградата на първото класно училище в България „Св. Кирил и Методий" и превръщането му в културно образователен център за младежи и туристи". Проектът е финансиран по Приоритетна област 4: Опазване на европейското културно наследство

на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство, а стойността му е 359 702 евро.

4.7. Спорт и отдих

Като основно място за спорт и отдих в община Копривщица е обособен Крайречен парк „Тополница", който представлява комплекс от алеи, пейки, цветни градини, детски площадки, развлекателни и спортни съоръжения. Мястото е подходящо за разходка и отмора на жителите и гостите на града.

Паркът е изграден в рамките на проект „Реконструкция и доизграждане на паркова зона около речно корито на р. Тополница в централна градска част - гр. Копривщица" финансиран от ПРСР. Общата стойност на проекта е 1 234 000 лева.

В процес на изпълнение е проект, финансирана от ПРСР за изграждане на многофункционален парк (аквапарк), който представлява многофункционален басейн с плувен тракт, водни атракции, водна пързалка и детски басейни, със затревено плажно пространство около него, обслужваща сграда, душове и паркинг за автомобили, велосипеди и мотоциклети.

Географското положение на общината спомага за развитие на спорта и отдиха посредством изграждането на туристически и еко пътеки в района. Обособени са и се популяризират следните маршрути:

- В сърцето на Средна гора - Копривщица - м. Сополиви камъни - вр. Стръмонос – Копривщица;
- Изпроводяк на копривщенските гурбетчии - Копривщица - м. Сополиви камъни - Кривото дърво – Копривщица;
- Копривщица - Райново дере - вр. Поп - м. Каравелова поляна – Копривщица;
- По пътя на "Кървавото писмо" - Копривщица - м. Равна поляна - вр. Бич - м. Каравелова поляна – Копривщица;
- По следите на най-старата история на Копривщица;

- По стария път за Пловдив - Копривщица - Кемера - м. Късо бърдо - р. Меде дере – Копривщица;
- По хайдушките пътеки - Копривщица - вр. Св. Димитър - вр. Св. Лука - Хайдушки кладенец - м. Равна поляна - Бяла река - Копривщица;
- Покорете средногорския първенец - Копривщица - вр. Богдан – Копривщица;
- Пътека на здравето - Копривщица - вр. Св. Димитър - Копривщица;
- С благословията на християнските светци - Копривщица – пар. Св. Спас – вр. Св. Илия – м. Чумина – м. Билото – вр. Св. Атанас – Копривщица;
- Чакащата майка - Копривщица - м. Рейница – Копривщица.

5. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията на община Копривщица

5.1. Развитие на селищната мрежа и насоки за пространствено развитие на общината

Община Копривщица е съставена от 1 населено място – град Копривщица. В периода 2006 г. – 2012 г. няма промени в състава на общината.

По данни на НСИ за 2011 г. средната гъстота на населените места е 0,77 н.м./100 км^2 при средна за страната – 4,78 н.м./100 км^2. Същевременно гъстотата на населението в общината е 16,4 жители на км^2 и е над средната за страната - 66,4 жители на км^2.

Броят на населението, както и други критерии и показатели, използвани за функционална категоризация на общините и населените места, определят категорията на населеното място в община Копривщица като четвърта.

Балансът на територията на община Копривщица показва степен на урбанизация под средната за страната. Основният дял от територията на общината - приблизително 60%, е зает от горски територии. Делът на земеделските територии в общината е с 19,3 процентни пункта по-нисък от средния за страната, същевременно делът на горските площи е значително по-висок от средния за страната.

таблица 4 Баланс по вид територия за община Копривщица

Вид територия	%
Урбанизирани територии	1,0%
Горски територии	60,4%
Земеделски територии	38,1%
Добив на полезни изкопаеми	0,1%
Води	0,2%
Транспорт	0,3%

Източник: Национален статистически институт

Урбанизационните процеси протичат в зависимост от икономическото състояние на населението, действащото законодателство по устройство на териториално, териториално-устройствения план на общината, общия градоустройствен план и подробния устройствен план на гр. Копривщица.

Действащите подробни устройствени планове на територията на Община Копривщица са както следва :

¬ Кадастрален план на гр. Копривщица, одобрен със Заповед № РД-18-17/14.05.2007 г. на Агенцията по кадастъра;

¬ **Действащият устройствен план на община Копривщица е от 1987г., приет със Заповед № РД-02-14-453/14.12.1987 г. на МС.**

В процес на разработване (в периода 2014-2015 г.) е Общ устройствен план на община Копривщица, който има за цел да създаде планова основа за дългосрочно, устойчиво устройствено развитие на урбанизираните територии и на териториите извън тях в съответствие с действащите планови и стратегически документи за развитие на общинско и по-високо ниво.

С промените в Закона за регионално развитие през 2012 г. беше въведена категорията „пространствено развитие", което обхваща изготвянето и актуализацията на система от документи за пространствено развитие на национално, регионално и общинско ниво. Тези документи са пряко свързани с основните документи от системата за регионално развитие и следва да се разработват като отчитат наличните ресурси и предимства на територията, нейното устойчиво развитие и интегриране на планираните мерки във всички сектори.

Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013 г. – 2025 г. отрежда на гр. Копривщица място сред населените места от 5-то ниво – много малки градове и села, центрове с общинско значение за територията на съответните общини, където се осъществява първичното обслужване на населението на общините и където са налични работни места извън селскостопанската заетост – в сферата на социалните услуги, търговията, администрацията, промишленото и занаятчийското производство, образованието, културата. Важно условие за свързаността с останалите селища в общините и достъпа до тези услуги са удобните, изградени и поддържани, комуникационно-транспортните връзки.

Съгласно нормативните изисквания община Копривщица следва да приеме Концепция за пространствено развитие, чиято цел е създаването на пространствено-устройствена основа за планиране и осъществяване на мерките в различните сектори.

При разработването на концепцията за пространствено развитие следва да бъдат отчитани комбинации от фактори, целите и приоритетите за развитие въз основа на:

- силните и слаби страни по отношение на демографското и социално-икономическото развитие на центъра и съставните селища;
- съхраняване на човешките ресурси чрез подкрепа на естествено възникналите процеси на трудова миграция;
- съхраняване на недвижимите културни ценности;

- валоризация на територията чрез използване потенциала на природните територии за развитие на туризъм.

Единственото населено място в общината е разположено в близост до основна комуникационна ос от национално значение, като в същото време не е изложено пряко на шумово замърсяване или замърсяване на въздуха от преминаващия транспортен поток.

5.2. Транспортна инфраструктура и транспортен достъп

Основната пътна артерия преминаваща на територията на община Копривщица е републикански път трети клас III-606 (Пирдоп – Розино) – Копривщица - Стрелча-Кръстевич – Красново – Беловица – Любен – Неделево - Голям чардак - Малък чардак - Строево – (Труд-Пловдив). На територията на общината попадат 19,7 км, от които 3,409 км преминават през населеното място и съгласно Споразумителен протокол от между АПИ-ОПУ София и община Копривщица, страните съвместно финансират и поддържат тази отсечка от пътя. Пътната настилка е асфалтова в лошо състояние.

През територията на община Копривщица преминават още първокласен път Е-871 (I-6) София – Бургас.

Връзката на община Копривщица със столицата и двете части на страната (Северна и Южна България) е добра. Липсата на редовна автобусна линия ограничава достъпността на град Копривщица до град. Пловдив.

На територията на общината има сериозна мрежа от горски и полски пътища, които играят важна роля за дърводобива и развитието на земеделието.

През община Копривщица минава железопътна линията София-Карлово-Бургас, която отстои на 10 км от населеното място, като има осигурена редовна автобусна линия, която обслужва всеки влак.

5.3. Електроенергийна система

Електроразпредеелнието в община Копривщица се осъществява от компанията ЧЕЗ Груп, Чехия, която придобива мажоритарен дял в електроразпределителното дружество „Електроразпределение София Област" АД и отговаря за електроснабдяването на територията чрез дружеството „ЧЕЗ Разпределение България" АД. Компанията отговаря респективно и за извършването на инвестиции за рехабилитация, поддръжка и развитие на електроразпределителната мрежа в областта.

5.4. Енергиен баланс, енергийна ефективност и ВЕИ

Стратегията на ЕС за растеж и заетост „Европа 2020" уточнява приоритетите и целите на европейската икономика до 2020 г. Българското правителство определи националните цели за изпълнението й. В тази сфера те са: Намаляване емисиите на парникови газове с 20%, в сравнение с нивата от 1990 г. и увеличаване до 16% дела на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия; подобряването на енергийната ефективност приблизително с 25% и намаляването с 50% на енергийната интензивност на БВП до 2020 година. Предвид на тази национална рамка, усилията на общинските и областната администрации, също се насочват в посока стимулиране на развитието на нисковъглеродна икономика, при която се търси постигането на енергийна ефективност и намаляване на емисиите на парникови газове. В същото време активно се провежда политика, насърчаваща използването на ВЕИ и популяризирането им като стъпка към устойчиво енергийно управление.

Община Копривщица има приета Програма за енергийна ефективност за периода 2008-2013 г. Инициативите в програмата са насочени в следните направления: образование (СОУ „Любен Каравелов", Общежитие към СОУ „Любен Каравелов" и ЦДГ „Евл. Векилова"), социални услуги (Домашен социален патронаж, Здравни заведения), администрация (Общинска администрация и ритуална зала, Кесяков пансион, Кантарджиева къща, Старото училище).

На територията на община Копривщица[14] няма регистрирани фотоволтаични електрически централи (ФтЕЦ).

5.5. Водостопанска система

ВиК мрежата на територията на общината се обслужва от „Водоснабдяване и Канализация" ЕООД София.

Водоснабдяването на гр. Копривщица се осъществява от два броя речни водохващания и няколко каптажа. Двата каптажа /общ дебит – 8 l/s/ на р. Вътропска са изградени през 1968 г. на кота 1320.66 в Стара планина /16 км. СИ от града/. Водата от тях по гравитачен път достига до напорния водоем /V=500 m3 / в СИ част на града /кота 1079.00/.

Речното водохващане на р. Ширинейка, изградено през 1995 г. се намира на около 3 км. ЮЗ от града /кота 1086.0/. Водата по гравитачен път достига до напорен водоем /V=500 m3/. Проектното водно количество е 20 l/s Водопреносната мрежа, /в т.ч. външни водопроводи – 18 028 м./ е изградена от етернитови тръби с доказано канцерогенни свойства, които са морално и физически остарели, полагана е през годините от 1928 до 1970 г. и това е причината за честите аварии. Физическите загуби на вода са около 65 %. Сградните водопроводни отклонения са от поцинковани тръби, експлоатационният срок на които отдавна е изтекъл.

Канализационната мрежа на града е изпълнена от бетонови тръби, чието състояние е незадоволително в резултат на агресивността на подпочвените води, циментът почти навсякъде е извлечен, тръбите са изтънели, намалена е тяхната носимоспособност. Връзките между тръбите са нарушени и в тях се инфилтрират много подпочвени води, а при ниско ниво на подпочвените води процесът е обратен. Канализационните колектори, събиращи отпадните води, се изливат в река Тополница.

В периода 2006г.-2009 г. е извършена подмяна на ВиК мрежата с обща дължина 1 579 м. по улиците: Нешо поп Брайков, Борис Захов, Косьовец, Мангър Войвода, М. Кривиралчев, Т. Каблешков и Яко Доросиев. През периода 2013-2014г. частично е под-

[14] Регистър на ВЕИ мощности, http://vei-bg.org/bg/projects?srch=true&text=&type=&oblast=22

менена ВиК мрежата по ул. „Първа пушка" в участък с дължина около 500 м. Подменени са канализационни тръби с изградени нови ревизионни шахти и сградни отклонения на посочените улици.

В град Копривщица все още няма работеща пречиствателна станция за битово-отпадни води. Започнато е строителството на такава през 2006 г. с финансиране от ПУДООС, но в последствие е преустановено.

Изпълнена е подготовка на инвестиционен проект „Водопроводна и канализационна мрежа на гр. Копривщица – актуализация на съществуващите мрежи", в рамките на която е Изготвяне на предпроектно проучване, включително пълен анализ „ползи-разходи", Разработване на предпроектно проучване, включително пълен анализ „ползи-разходи", в съответствие с изискванията на Европейската Комисия. Разработени са идеен и работен проект по смисъла на Наредба № 4 към Закона за устройството на територията. Разработена е документация за възлагане на обществени поръчки за дейностите в рамките на бъдещия инвестиционен проект. Общата стойност на проекта е 903 588 лева.

5.6. Хидромелиорации

В общината няма изградени хидро-мелиоративни мрежи и системи, което е породено от спецификата на общината по отношение на характера на релефа.

5.7. Комуникационни мрежи и системи

Резултатите от проведеното изследване на НСИ за използването на информационно-комуникационните технологии (ИКТ) от домакинствата и лицата за 2011 г. отбелязват значителен растеж от 11.9% спрямо предходната година в относителния дял на българските домакинства, които имат достъп до интернет в домовете си. През 2012 г. относителния дял на домакинствата с достъп до интернет нараства до 50,9% средно за страната. В този контекст разпределението на обществените средства в подкрепа на развитието в областта на ИКТ добива

изключителна важност за преодоляване на регионалните различия в достъпа до електронни услуги и за развитието на информационното общество.

Телефонната мрежа, като основна инфраструктура за интегралните съобщителни услуги, е с определящо значение за развитието на всяка териториална общност.

В град Копривщица има Пощенска станция. Кабелна телевизия и местен радиовъзел. Има почти 100 процентово покритие на GSM операторите М-тел и Теленор и Вива Ком.

6. Екологично състояние и рискове

Околната среда в община Копривщица се характеризира с добри параметри. Анализът на данни за предишни периоди не показва наличието на значими проблеми, свързани с екологичното състояние на средата и наличието на рискове от замърсяване.

Потенциални източници на емисии на територията на общината са: емисии от транспорта; емисии от битови горивни процеси.

6.1. Качество на атмосферния въздух (КАВ)

В района на общината няма изграден пункт за непрекъснато измерване на качеството на атмосферния въздух.

Съгласно изискванията на наредба № 7 към закона за чистотата на атмосферния въздух /ЗЧАВ/, ДВ бр.45/03.05.1999 г., община Копривщица /чл.30, ал.1, т.4/ се отнася към районите, в който нивата на замърсителите /азотен двуокис, серен двуокис и ФПЧ/ не превишават долните оценъчни прагове.

Регионалните доклади на РИОС София за състоянието на околната среда[15] определят качеството на атмосферния въздух в община Копривщица като близко до естествения фон, без значително антропогенно влияние, в която е подходящо развитието на екотуризъм.

[15] http://www.riew-sofia.org/index.php/2014-02-03-21-18-13

6.2. Води

Основни емитери на замърсяване на повърхностните водни обекти, притоци на р. Тополница, на територията на общините Мирково, Челопеч, Чавдар, Златица, Пирдоп, Антон и Копривщица са:

Канализационните мрежи на населените места, които са без изградени пречиствателни станции за третиране на битово – фекалните отпадъчни води. Отпадъчните води се заустват в прилежащите дерета и реки притоци на р. Тополница без пречистване;

Строителството на пречиствателната станция на гр. Копривщица е прекратено. Реализацията на инвестиционните намерения за изграждане на селищни пречиствателни станции и канализационни мрежи са едни от важните мероприятия за опазване на водите от замърсяване, наред с контрола и поддръжката в техническа и експлоатационна изправност на пречиствателните станции за битово – фекални отпадъчни води.

На територията на общината, съгласно заповед РД - 192/11.05.1998 г. на Министъра на околната следа и водите е определен един пункт за контрол качеството на повърхностните води, като част от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС) - Пункт 325 /р. Тополница под гр. Копривщица/. Той се явява един от пунктовете, които са фонови за страната и в които пробонабирането се осъществява сезонно-четири пъти годишно.

Средномесечните стойности на емисионните показатели - биогенни елементи /NH4 – N, NO2 – N, NO3 – N, PO4/, БПК5, разтворен кислород, наситеност с кислород, разтворени вещества и неразтворени вещества, тежки метали /олово, манган и желязо/ за периода 1993 – 2004 г. отговарят на стандартите за II категория води.

Преобладаващи са негативните тенденции – т.н. намаляват съдържанията на показателите N – NO2, N – NO4, разтворени и неразтворени вещества. Единствено годишните стойности за 1996 и 1997 г. на показателя нитратен азот не отговарят на

стандартите. С нарастващи концентрации са показателите разтворен кислород и наситеност с кислород, нитратен азот, както и на хлорните и сулфатните йони.

През последните години се наблюдава тенденция на увеличение на съдържанията на желязо. Същевременно значително намаляват концентрациите на олово и манган. Независимо от тенденцията обаче, съдържанията на всички изследвани метали във водите на р. Тополница отговарят на стандартите. Към момента протичащите на територията на общината реки са в добро екологично състояние.

На територията на общината няма изградени пунктове за наблюдение състоянието на подземните води.

С цел предотвратяване на рисковете от наводнения през периода 2011-2013 г. община Копривщица изпълнява проект "Корекция и почистване на речното корито на р. Тополница в регулацията на град Копривщица", който е финансирана от ОП „Регионално развитие". Общата стойност на проекта е 997 377 лева.

6.3. Управление на отпадъците

На територията на общината е изградено депо за твърди битови отпадъци, което в баланса на територията заема площ от 33 дка. Неговият капацитет е почти изчерпан. Намира се в местността „Орлов камък". Депото е със срок на съществуване до момента на откриване на регионалното депо в м. Бакаджика в земището на гр. Златица.

Сметосъбирането на община Копривщица е осигурено по договор с фирма „Бе-кастрой" АД гр. Самоков, за събиране и извозване на отпадъците, почистване на обществените места, поречието на р. Тополница и деретата. Основно се генерират отпадъци, свързани с битовата дейност на населението. Събраните отпадъци се транспортират до общинското депо Копривщица. Генерираното количество отпадъци е около 700 тона годишно.

6.4. Шум

Няма данни замърсяване на територията на общината в резултат на шум от автомобилен транспорт и локални източници (заведения за обществено хранене, търговски обекти и други).

6.5. Защитени територии и биоразнообразие

На територията на община Копривщица попадат две защитени зони по общоевропейска мрежа НАТУРА 2000, съставена от защитени зони, целяща да осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа в съответствие с основните международни договорености в областта на опазването на околната среда и биологичното разнообразие.

Защитена зона по директива за птиците Средна гора с обща площ 990 623,947 дка с идентификационен код BG0002054. В границите на защитената зона се забраняват следните дейности:

- Премахването на характеристики на ландшафта (единични и групови дървета) при ползването на земеделските земи като такива;
- Залесяването на пасища, ливади и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- Използването на пестициди и минерални торове в пасищата и ливадите.

Защитена зона по директивата за местообитанията Средна гора BG0001389 с площ 110 373,64 ха

Освен зоните по НАТУРА 2000 на територията на общината попадат и други пет защитени територии[16], както следва:

[16]Регистър на защитените територии и защитените зони в България, http://eea.government.bg/zpo/bg/result2.jsp

- Защитена местност „Барикадите" с обща площ 119.7 хектара; Опазване на вековна букова гора и характерен ландшафт с широколистни горски и ливадни съобщества;
- Поддържан резерват „Богдан" с площ 113.4 хектара; опазване на вековна букова гора;
- Природна забележителност „Донкина гора, с площ 16,0 хектара, местообитание на царски орел;
- Защитена местност „Невида", с площ 121,2 хектара;
- Природна забележителност „Смиловене", с площ 1,5 хектара; опазване на характерни и забележителни скални образувания;

Всички защитени територии се припокрива частично със ЗЗ по директивата за птиците: Средна гора.

100% от територията на общината попада както в ЗЗ по директивата за местообитанията така и в ЗЗ по директивата за птиците.

7. Административен капацитет, междуинституционална координация и съгласуваност на политиките

7.1. Администрация на община Копривщица, междуинституционална координация и съгласуваност на политиките

В периода 16.12.2013г. - 16.08.2014г. Община Копривщица реализира проект „Община Копривщица-съвременна и ефективна", договор рег. № 13-22-6/16.12.2013 г. по Оперативна програма „Административен капацитет" /ОПАК/. В рамките на проекта са проведени обучения в ИПА, по ключови компетентности, по английски език и по компютърни умения. Осемдесет и девет общински служители са повишили професионалните си знания, умения и компетентности.

В рамките на проект „Община Копривщица – компетентна администрация в полза на гражданите" по ОПАК в периода август 2014 г. – август 2015 г. ще бъде повишена

квалификацията на служителите на общинска администрация Копривщица, като са включени в обучение за ключови компетенции 64 служители и ще бъдат организирани 3 обучения по ключови компетенции.

С цел подобряване на процеса на планиране и наблюдение на развитието през периода 2014-2020 г., Община Копривщица изпълнява в партньорство с Община Челопеч „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в Община Челопеч и Община Копривщица".

7.2. Изпълнени проекти от община Копривщица за периода 2007 г. - 2013 г.

През периода 2007 г. - 2013 г. в община Копривщица са изпълнени 32 проекта, финансирани от оперативни програми и ПРСР на обща стойност 16,7 милиона лева. Проектите покриват всички приоритетни области, заложени в Общинския план за развитие 2007 г. - 2013 г. Към момента на изготвяне на ОПР на община Копривщица за периода 2014-2020 г. 5 от тези проекти, на обща стойност 2 469 хил. лева са в процес на изпълнение.

фигура 16 Разпределение на договорени средства за местно развитие по източници за периода 2007-2013 г. [хил. лв.]

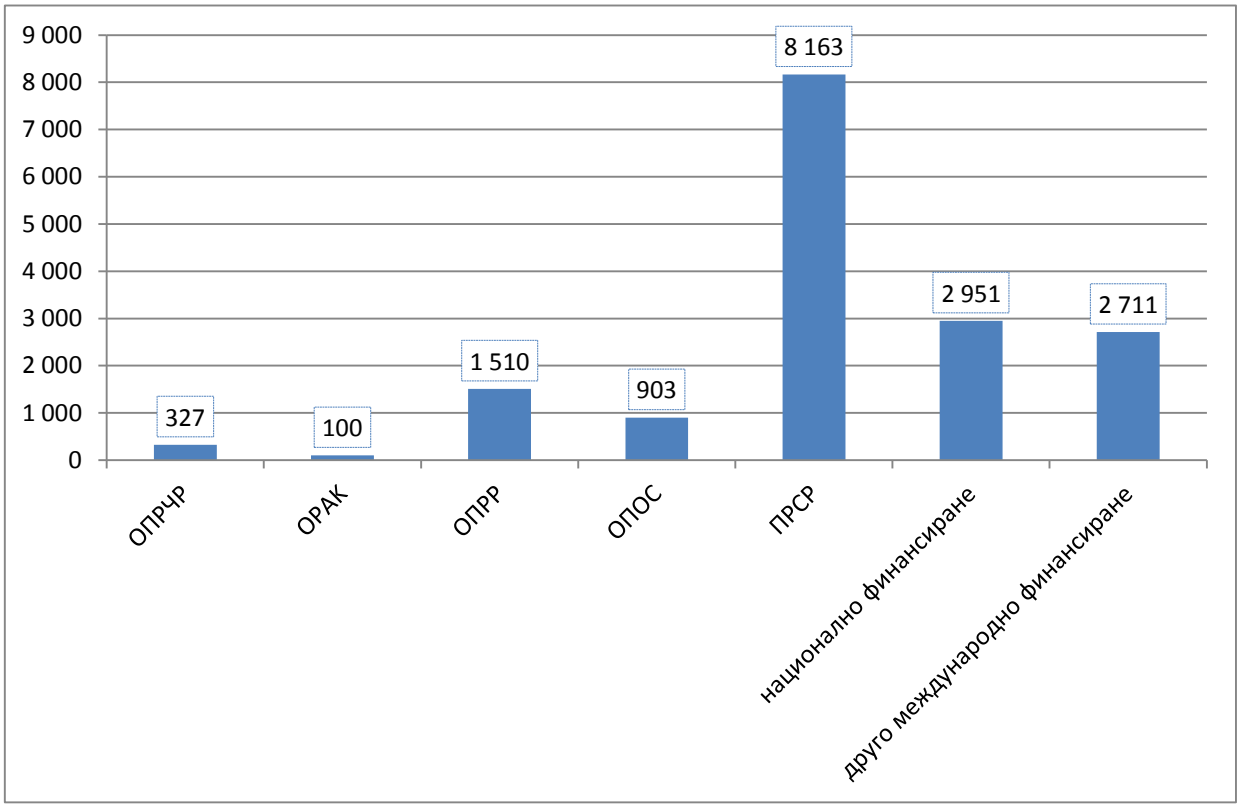

Източник: ИСУН, ДФЗ, Общинска администрация

Общата сума на привлечените публични и частни средства в периода 2007 г. – 2014 г. е над 16 600 000 лева. Няма привлечени средства за финансирани проекти на фирми от ОПРКБИ и ОПРЧР, но има частни инвестиции по ПРСР, които възлизат на повече от 3,5 милиона лева.

Разпределението на договорените средства от финансови източници на територията на общината показва, че почти половината от средствата са осигурени по договори с Програмата за развитие на селските райони.

фигура 17Разпределение на договорените средства за местно развитие по източници за периода 2007-2013 г. [%]

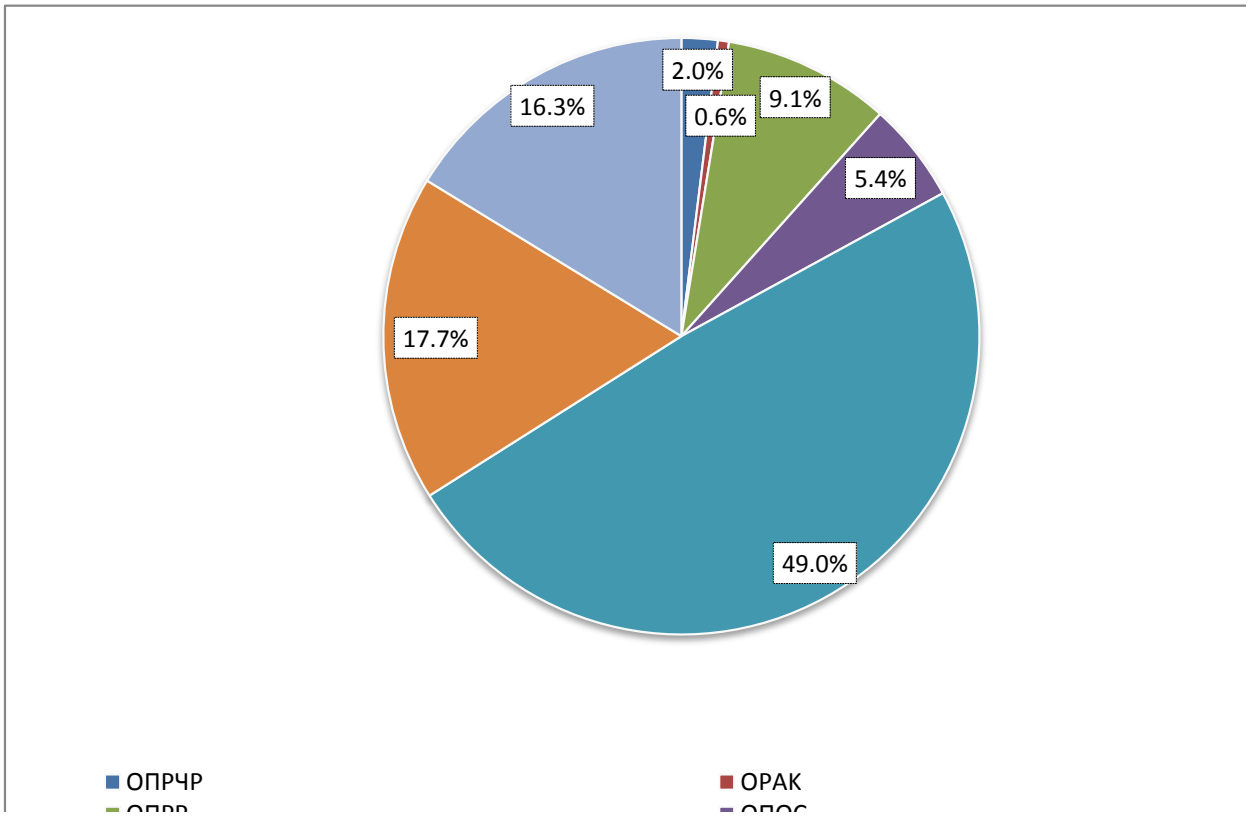

Източник: ИСУН, ДФЗ, Общинска администрация

Осигурените средства за изпълнение на проекти за местно развитие са насочени предимно за развитие на културата и туризма и подобряване на качеството на околната среда, като в двете области са вложени приблизително 1/3 от привлечените средства в областта на културата и туризма и ¼ за подобряване на качеството на околната среда.

фигура 18 Разпределение на договорените средства за местно развитие по области на въздействие за периода 2007-2013 г. [хил. лв.]

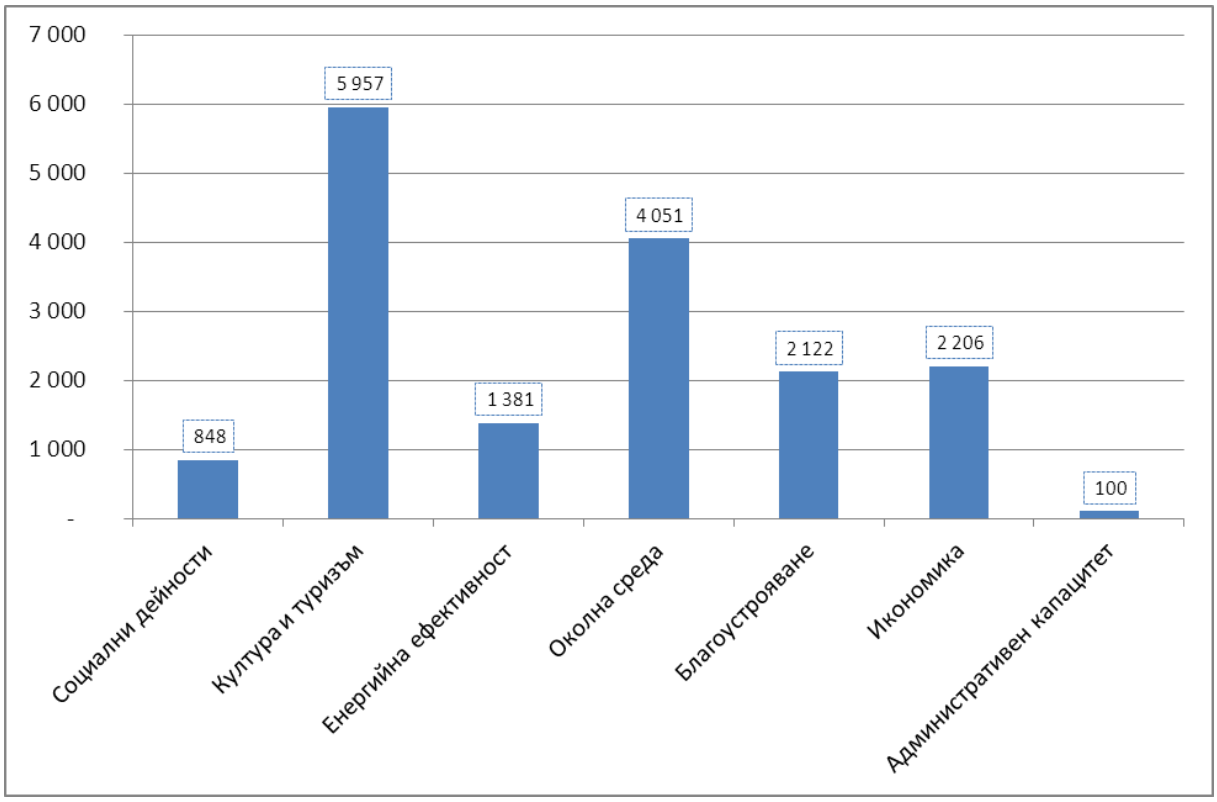

Източник: ИСУН, ДФЗ, Общинска администрация

Средствата от ПРСР са инвестирани предимно в развитието на културата и повишаване на местния икономически потенциал.

фигура 19 Разпределение на договорените средства за местно развитие по области на въздействие и източници на финансиране за периода 2007-2013 г. [хил. лв]

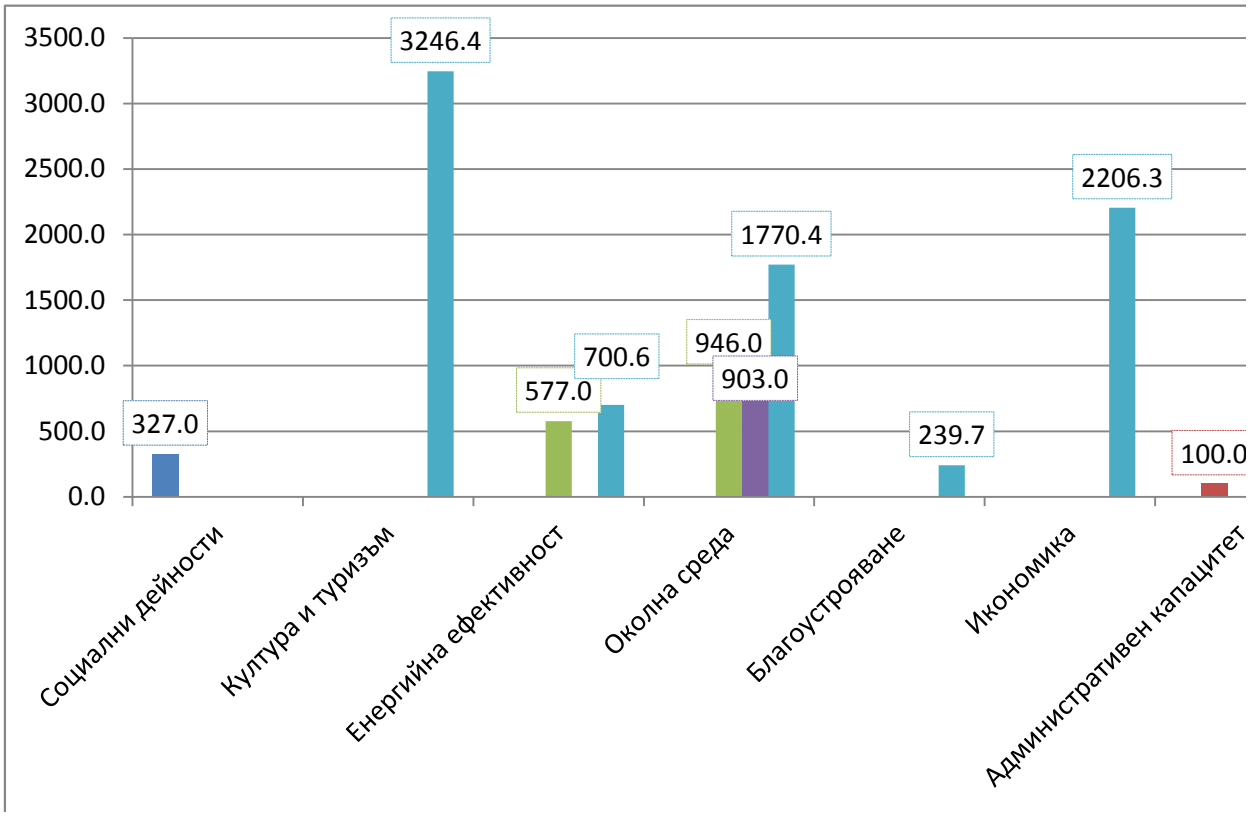

Източник: ИСУН, ДФЗ, Общинска администрация

7.3. Оценка на финансовото състояние на общината

Оценката на финансовото състояние на община Копривщица се извършва въз основа на методика разработена от Министерство на финансите, като се използват статистически данни генерирани от същата институция с цел прилагане на методиката. Оценката се извършва в следните четири направления:

- достигната степен на финансова самостоятелност;
- финансова устойчивост (бюджетна стабилност), в това число степен на задлъжнялост – дългосрочна и краткосрочна;
- ефективност на управлението на ресурсите;
- инвестиционна активност.

Сравнителният анализ е изготвен на база на сравнение на стойностите на различните показатели за 2011 г. и 2012 г., съпоставени със средните стойности, на общините попадащи в идентична група по брой на населението с община Копривщица, по съответните показатели. По брой на населението община Копривщица попада в пета категория с население под 6 000 жители.

7.3.1. Достигната степен на финансова самостоятелност

Степента на финансова самостоятелност на общината се измерва посредством индикаторите:

- дял на собствените приходи от общите постъпления;
- покритие на разходите от местни дейности със собствени приходи.

Делът на собствените приходи, намалени с еднократни помощи и дарения от чужбина от общите постъпления на община Копривщица за 2011 г. е 35,29%, което е над средна за четвърта категория общини - 25,44%. За 2012 г. стойността за община Копривщица значително се повишава до 73,68% докато средните за пета група (според броя на населението) нарастват с едва 1 пункт. Стойностите на индикатора показват средна степен на финансова независимост на общината и респективно е необходим по-завишен контрол от страна на централните власти за 2011 и значително по-висока степен на финансова независимост през 2012 г.

Вторият показател, даващ оценка на финансовата самостоятелност на общината също има стойности над средните за групата, като различието се задълбочава. Стойността на индикатора за община Копривщица за 2011 г. е 84,11%, а за 2012 надхвърля 100%. Степента на покритие на разходите за местни дейности със собствени приходи за първата година над 4/5, което показва, че общината покрива в почти изцяло разходите за местни дейности със собствени приходи, през втората година покритието е пълно.

Средната стойност на двата показателя, оценяващи финансовата самостоятелност на общината са над средните за пета категория (според броя на населението) общини. Обобщеният показател за финансова независимост на общината има стойности почти 60 за 2011 г., което я поставя във втора група от гледна точка на финансова самостоятелност, но много близо до преминаване в първа, докато за 2012 г. стойността е 87,26. **Това показва, че общината има висока степен на финансова самостоятелност и се справя с планирането и управлението на местните отговорности в голяма степен**.

7.3.2. Финансова устойчивост

Финансовата устойчивост на общините се измерва посредством следните три основни показатели:

- бюджетно салдо спрямо общите постъпления по отчет
- размер на дълга, като процент от собствените приходи и изравнителна субсидия по план
- дял на просрочените задължения от собствените пригоди и изравнителната субсидия по план

Бюджетното салдо на общината е положително и за двете години, в които подлежи на оценка. Това показва, че бюджетните приходи превишават разходите, което дава основание да се направи извод за рационално използване разполагаемите ресурси. Бюджетното салдо, отнесено към общите постъпления за 2011 г. е в размер на 19,54%, а през 2012 г. нараства до 29,92%.

Стойността на индикатора средно за категорията (по брой население), в която попада община Копривщица е отрицателен, а за 2012 г. достига 0,1%.

Размерът на дълга като процент от общите приходи и изравнителна субсидия показва каква част от собствените приходи и изравнителната субсидия се използват за покриване на кредитните задължения на общината. Стойността на индикатора на

община Копривщица за 2011 г. е 18,30%, а през следващата година сериозно се покачва до 66,21%.

Средната стойност на показателя за общините от пета категория (според броя на населението) е 12,4% за първата година и се повишава до 17,7 през втората.

Просрочените задължения като дял от собствените приходи и изравнителната субсидия показват способността на общината да покрие просрочените си задължения в рамките на текущата година. Динамиката на индикатора дава оценка за ефективността на управление на задълженията.

Стойността на индикатора за община Копривщица е 14,59% за 2011 г., и през следващата година спада до 8,53%. Средната стойност на показателя за общините от съответстващата категория общини по брой на населението е 18,2% и 20,0% съответно за 2011 г. и 2012 г. Разликата между стойностите на общинско ниво и средно за категорията се задълбочава между двете разглеждани години.

Агрегираната стойност на показателите за финансова устойчивост на община Копривщица са 92,86 (точки) за 2011 г., като намалява с повече от 30 пункта за 2012 г. Въз основа на този показател **общинския бюджет може да се определи като сравнително балансиран с липса на проблеми в приходната и разходната част, като и по отношение на степента на задлъжнялост**.

По отношение на финансовата устойчивост община Копривщица е във първа група през 2011 г., докато през следващата преминава във втора, което е показател за висока степен на финансова устойчивост, но с негативна тенденция.

7.3.3. Ефективност на управлението на ресурсите

Ефективността на управлението на ресурсите следва да се изследва въз основа на следните два основни индикатора:

- население на един общински служител;
- дял на разходите за заплати и осигуровки в общите разходи.

Броят на населението на един общински служител за 2011 г. за община Копривщица е 86 души, а стойността на индикатора за 2012 г. нараства с 27,9%, като и за 2011 г. е под средната стойност за категорията, а през следващата година я надвишава. Отклонението на стойността на индикатора за община Копривщица спрямо средния за категорията общини за 2011 г. е 13,0%, докато за 2012 г. е едва -0,16%, което показва положителна тенденция и висока степен на оптимизиране на стойността на индикатора.

Делът на разходите за заплати и осигуровки от общите разходи в община Копривщица за 2011 г. е 45,97% и леко нарастват с 8,5 процентни пункта през следващия отчетен период. Стойността на индикатора е над средната за категорията общини, в които попада община Копривщица по брой на населението през 2011 г., докато през следващият период вече я превишава.

Поради високата стойност на индикатора „дял на разходите за заплати и осигуровки в общите разходи" община Копривщица има сравнително ниска стойност на обобщения показател за ефективност. Стойността на показателя е с негативна тенденция през двете разглеждани години и възлиза на 34,63 точки за 2011 г. и 28,78 за 2012 г. (изчислени съгласно методиката на МФ), като с това се класифицира в 4 група по степен не ефективност и за двете години.

Сравнена с останалите общини с население под 6 000 жители общината има малко по-висока степен на ефективност и за 2011 г. приблизително равна за 2012 г.

7.3.4. Инвестиционна активност

Последният елемент на системата за оценка на общините е показател за инвестиционна активност. Този елемент се състои от единствен индикатор – Дял на капиталовите разходи в общите разходи.

Делът на капиталовите разходи на община Копривщица е със стойности 13,45% за 2011 г. и спада до 6,94% през 2012 г., **което се определя като ниска степен на**

възможности за създаване на местни икономически ресурси и акумулиране на капитал. Негативна е и тенденцията на промяна на индикатора през 2012 г. спрямо 2011 г., като намалението е с 1,9 пъти. Стойността на индикатора за община Копривщица и за двете разглеждани години е по-нисък от средния за пета категория общини (по брой на населението).

7.3.5. Обобщена оценка

Обобщената оценка по всички индикатори на община Копривщица за 2011 г. е 44,15 точки, а за 2012 г. 41,33 точки. Средната стойност за групата общини с население под 6 000 жители е съответно 38,24 и 38,79 точки за съответната от двете разглеждани години. Това показва, че **община Копривщица има оценка на финансовото състояние над средната за общините със сходен брой население**.

Съгласно оценките, направените от министерство на финансите по отношение на финансовото състояние на община Копривщица въз основа на Методиката за оценка на финансовото състояние на общините за периода 2011 г. - 2013 г., общината трайно попада в трета група.

Съгласно същият методически документ тази група обхваща добре развиващи се общини, които имат следните характеристики:

> „Приходите на общината като цяло са недостатъчни, за да покрият нуждите на инфраструктурното развитие, което води до натрупване на умерен дълг в общината. Нивото на прозрачност и надеждност на финансовата информация е добро, въпреки, че финансовите отчети може да не са толкова детайлни и пълни в сравнение с предните две категории."

Тенденцията на промяна на оценката е негативна и в случай, че не се стабилизират изследваните показатели общината може да премине в по-ниска група. Съгласно рейтинга изготвен от Министерство на финансите за оценката на

финансовото състояние на общините община Копривщица се нарежда на 60 място за 2011 г. и на 117 място за 2012 г.

8. SWOT – анализ

Изготвеният SWOT анализ отразява резултатите от изготвения социално икономически профил на територията на община Копривщица изготвен по проект „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в Община Челопеч и Община Копривщица" и проведени проучвания сред заинтересованите страни.

Силни страни	Слаби страни
Специфичен туристически продукт основаващ се на културно историческото наследство; Благоприятно географско положение с преминаване на стратегически транспортни коридори в близост до центъра – пътни и ЖП; Благоприятни почвено-климатични условия за развитие на някои отрасли на селското стопанство; Качеството на атмосферния въздух в община Копривщица близко до естествения фон, без значително антропогенно влияние, в която е подходящо развитието на екотуризъм и балнеолечение;	Ниско равнище на доходите в общината спрямо средното за страната; Стойности на основните икономически показатели по-ниски от средното за страната; Развитие на отрасли, които се характеризират с по-ниски нива на заплащане; По-неблагоприятна възрастова структура на населението спрямо средната за страната; Негативна демографска тенденция; Малък брой население; Необезпеченост на територията с актуални устройствени планове; Амортизиран сграден фонд (жилищен,

Намаляване на броя на дългосрочно безработните лица в общината; Добре развит сектор на неправителствени организации, които осъществяват активна дейност в областта на развитието на културата, запазването на историческите ценности и туризма; Висока степен на развитие на публичните услуги свързани с техническата инфраструктура, в това число: обществен транспорт и транспортна достъпност, благоустрояване и комунални услуги; водоснабдяване и канализация; Придобит опит в усвояването на средства финансирани от оперативните програми и други източници;	промишлен, публичен), с ниска енергийна ефективност; Сравнително неблагоприятна оценка на финансовото състояние на общинския бюджет с наличие на благоприятни тенденции; Миграция сред специализираните кадри и млади хора към по-големите населени места, вкл.и в чужбина; Влошено качество и на места амортизирана инфраструктура; Неизградена пречиствателна станция за отпадни води; Недоизградена канализационна мрежа; Липса на средства за провеждане на мероприятия в сферата на културата; Проблеми по отношение на транспортната достъпност с Южна България и по-конкретно гр. Пловдив като основен център. Липса на спортни съоръжения.
Възможности	**Заплахи**
Осигуряване на необходимия финансов ресурс от национални и международни програми за реализация на проекти на	Влошаване на демографските характеристики и неблагоприятни миграционни процеси;

територията на общината; Използване на наличния финансов ресурс, вкл. през следващия планов период за подобряване на енергийната ефективност на публичния, производствения и частния сграден фонд; Диверсифициране на общинската икономика, вкл. чрез подкрепа за селското стопанство и предприемачеството в сферата на спомагателни дейности към туризма, хранително вкусовата, дървопреработвателната и шивашка промишленост; Повишаване на квалификацията на човешките ресурси в общината; Подобряване на ефективността на маркетинга на местния туристически продукт;	Неблагоприятна икономическа ситуация, отразяваща се на размера на инвестиции на бизнеса и разкриването на работни места; Финансова невъзможност на общинските бюджети да осигуряват необходимото съфинансиране в процеса на усвояване на структурните и европейски фондове; Липса на свеж паричен ресурс за реинвестиране на фирмите и липса на условия за подобряване на микроклимата в предприятията.

Следва да се търси възможността за прилагане на стратегия, която да осигури развитието на общината като център за осъществяване на активна икономическа политика основаваща се на културно-историческите характеристики на местната икономика. Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013 – 2025 г. отрежда на град Копривщица място сред градовете от 5-то ниво (много малки градове и села, центрове с общинско значение за територията на съответните общини).

Следва да се бъдат отчетени благоприятните тенденции в развитието на общината през последните години, по отношение на икономическа активност и инвестиции в основните икономически сектори.

Областната стратегия за регионално развитие на област Софийска за периода 2014 г. – 2020 г. определя териториалния обхват на районите за целенасочена подкрепа в рамките на областта. Община Копривщица, е категоризирана като общини със средна степен на уязвимост[17] и като такава попада в обхвата на районите за целенасочено въздействие в класифицирана в пета група отговаряща на четири от осемте показателя. Индикаторите по отношение на които отговаря са главно икономически, като те включват:

- нетни приходи от продажби на един жител под 70 на сто от средната стойност за страната за последните три години;
- равнище на средната работна заплата, по-ниско от средната стойност за страната за последните три години;
- средно равнище на безработица над 105 на сто от средната стойност за страната за последните три години;
- гъстота на населението под 70 души на един квадратен километър.

Продължаване на активната инвестиционна дейност за подобряване на предлаганите публични услуги – тези в областта на техническата инфраструктура (канализация и пречистване на отпадни води), рехабилитация на градските системи за обитаване (градска среда, зелена система, транспортна система, състояние на сградния фонд за предоставяне на публични услуги и предпоставки за развитие на културата и туризма).

Възприетият подход следва да търси решения, които чрез осъществяването си ще интегрират наличните възможности по отношение на град Копривщица от една страна като център от **5-то ниво.**

Основните области, върху които следва да попадне фокуса на идентифицираните приоритети и мерки за развитие са свързани с:

[17]според постановките, заложени в Програмата за реализация на дейности в районите за целенасочена подкрепа 2010-2013 г., които са индикативни и за бъдещата такава програма

- подобряване на бизнес средата и възможности за развитие на предприемачеството основаващо се на основният ресурс на общината – богатото културно-историческо наследство;
- повишаване на енергийната ефективност и преодоляване на последствията от промените в климата;
- подобряване на средата на обитаване;
- подобряване качеството и развитието на публичните услуги, предоставяни в рамките на общината.

Стратегията следва да постави специфичен фокус върху областите на действие, свързани с развитието на икономиката, енергийната ефективност и задържане на младите хора в общината.

Планът за развитие следва да е изграден върху **мерки, интегриращи оползотворяването на**:

- **наличните местни ресурси**:
  - висока икономическа активност,
  - наличие на възможности за териториално развитие на населените места,
  - наличие на икономически активно население,
  - натрупан административен капацитет и капацитет за планиране и управление на проекти и
- **привличане на външни ресурси**, свързани с:
  - осигуряване на финансиране за основни инфраструктурни и социални проекти, свързани с развитието;
  - привличане на външни инвеститори за развитие на чисти и иновативни икономически дейности, допринасящи за разнообразяване на местната икономика;

– координация на мерките за развитие на надобщинско, областно и национално ниво за преодоляване на общи проблеми.